

Колективна казна

**Геноциди извршени врз
македонскиот народ**

Ристо Стефов

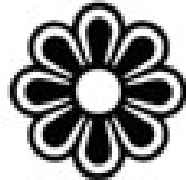
**Преведено од англиски на македонски со помош на „Google
Translate“**

Колективна казна

Геноциди извршени врз македонскиот народ

Published by:

Risto Stefov

Publications
Toronto, Canada

Copyright © 2023 by Risto Stefov

rstefov@hotmail.com

e-book edition

***

November 20, 2023

***

Колективна казна

Колективна казна е казна или санкција изречена на група за дела наводно извршени од член на таа група, што може да биде етничка или политичка група, или само семејството, пријателите и соседите на сторителот. Бидејќи се насочени поединци кои не се одговорни за делата, колективното казнување не е компатибилно со основниот принцип на индивидуална одговорност.

Казнетата група често може да нема директна поврзаност со сторителот освен што живее во истата област и не може да се претпостави дека врши контрола врз дејствијата на сторителот. Колективната казна е воено злосторство забрането со договор и во меѓународни и во немеѓународни вооружени конфликти, поконкретно заеднички член 33 од Четвртата Женевска конвенција и член 6 од Дополнителниот протокол II.

Меѓународното право тврди дека ниту едно лице не може да биде казнувано за дела што не ги извршил. Обезбедува колективното казнување на група лица за кривично дело извршено од поединец да биде забрането... Ова е една од основните гаранции утврдени со Женевските конвенции и нивните протоколи. Оваа гаранција е применлива не само за заштитените лица, туку и за сите поединци, без разлика на нивниот статус или на која категорија на лица припаѓаат...

Геноцид

Геноцид е намерно уништување на еден народ целосно или делумно. Во 1948 година, Конвенцијата за геноцид на Обединетите нации го дефинираше геноцидот како кое било од петте „акти извршени со намера да се уништи, целосно или делумно, национална, етничка, расна или религиозна група“. Овие пет дела беа: убивање членови на групата, нанесување сериозни телесни или ментални повреди, наметнување услови за живот наменети за уништување на групата, спречување на раѓања и насилно пренесување на децата надвор од групата. Жртвите се таргетираны поради нивното вистинско или замислено членство во група, а не случајно.

Работната група за политичка нестабилност процени дека меѓу 1956 и 2016 година се случиле 43 геноциди, што резултирало со околу 50 милиони смртни случаи. УНХЦР процени дека дополнителни 50 милиони биле раселени поради ваквите епизоди на насилство до 2008 година. Геноцидот, особено геноцидот од големи размери, нашироко се смета дека означува олицетворение на човечкото зло. Како етикета, таа е спорна затоа што е морализирачка и се користи како тип на морална категорија од доцните 1990-ти.

Етничко чистење

Етничко чистење е систематско присилно отстранување на етнички, расни или религиозни групи од дадена област, со намера регионот да се направи етнички хомоген. Заедно со директното отстранување, истребување, депортирање или трансфер на население, исто така вклучува и индиректни методи насочени кон присилна миграција преку принудување на групата жртви да бега и спречување на нејзиното враќање, како што се убиство, силување и уништување имот. Тоа претставува злосторство против човештвото и може да потпадне и под Конвенцијата за геноцид, иако етничкото чистење нема правна дефиниција според меѓународното кривично право.

Во текот на историјата се случиле многу случаи на етничко чистење; терминот првпат беше употребен од сторителите како еуфемизам за време на југословенските војни во 1990-тите. Оттогаш, терминот доби широко прифатен поради новинарството и зголемената употреба на терминот од страна на медиумите во неговото генеричко значење.

Вовед

Неколку пати во мојот живот им кажав на луѓето од мојата генерација дека ние сме среќна генерација што живеевме во мир, барем овде на запад и што избегнавме да бидеме регрутирани и испратени во војна.

Истото можам да го кажам и за моите врсници од грчката окупирана Македонија каде што сум роден... И тие немаат видено војна од престрелката меѓу Турција и Грција во 1974 година.

Но, изгледа, можеби зборував прерано. Се надевам дека светот не ги заборавил лекциите од минатите војни пред да брза да започне нови.

Многу малку луѓе кои лично не ја доживеале војната можат да ги разберат нејзините ужаси, а уште помалку можат да ги преживеат без да бидат засегнати доживотно.

Имав среќа што се родив четири години по завршувањето на Граѓанската војна во Грција, но немав среќа што бев сведок на штетата што таа ја предизвика на луѓето и на имотот, и не мислам само на физичката штета.

Таканаречената Граѓанска војна во Грција беше едно од најголемите зла извршено врз македонскиот народ што живее во Грција кога, покрај убиствата и уништувањата, многу деца¹ беа одземени од нивните семејства и домови и испратени во туѓи земји и никогаш не им беше дозволено да се вратат во својот дом, дури ни на посета.

Ова резултираше со уништување на македонското семејство во многу домови во секое село во Костурско, Леринско и Воденско.

---

¹ Види <https://www.pollitecon.com/html/essays/Book-Review-Children-of-the-Greek-Civil-War-Refugees-and-the-Politics-of-Memory.htm>

Она што луѓето во светот не го знаат е дека ова беше извршен геноциден чин за конечно искоренување на македонскиот народ од Грција. За жал, ова не само што донесе катастрофални промени во македонскиот етнички состав во Грција, туку никогаш не беше признато од светската заедница и ништо не беше преземено за да се казнат сторителите или да се извлечат поуки од тоа.

Всушност, многу Македонци не ја знаат вистината за геноцидот што се случи врз македонскиот народ во Грција за време на Граѓанската војна во Грција, бидејќи немаше македонски власти да го истражат или снимат. Единствените извештаи дојдовме од поединечни историчари и од мемоарите на оние кои учествуваа во таа војна.

Оние кои го извршија овој чин, како грчките комунисти и грчките влади, велат дека Македонците не постојат, па како можеле да учествуваат во Граѓанската војна во Грција и како можеле да доживеат геноцид? Но, останува фактот дека луѓето загинаа и беа протерани од своите домови за време на таа војна, вклучително и децата, а потоа не им беше дозволено да се вратат, без разлика што велат Грците.

За жал, ова не беше првиот или единствениот геноцид извршен врз македонскиот народ во грчки раце или во рацете на Бугарите и Србите за таа работа.

Првиот голем геноцид беше извршен за време на Балканските војни од 1912 година, 1913 година, кога Македонија беше брутално нападна од Грција, Србија и Бугарија под маската на ослободувањето и беше окупирана, поделена и припоена од тројцата во 1913 година.

Ова резултираше со илјадници Македонци да бидат убиени, мачени и протерани затоа што биле Македонци. Ситуацијата беше толку лоша што Фондацијата Карнеги мораше да испрати Комисија во мисија за откривање факти за да открие што се случило. Но, кога Комисијата го заклучи извештајот, започна Првата светска војна и се што се случуваше во Македонија беше тргнато на страна и буквално заборавено.

Пред тоа беше извршено уште едно геноцидно злосторство врз македонскиот народ додека Македонија се уште беше под отоманска окупација. Тоа било кога Каравангелис, грчкиот епископ од Костур, наредил масакр на целото село Загоричени само затоа што неколку возрасни лица од тоа село одбиле да се наведат на хеленизмот.

Сите жители на Загоричени на кои Грците можеа да положат раце беа масакрирани до последно лице, вклучувајќи ги и неродените деца во утробите на трудниците. И, иако овој масакр кој се квалификува да се нарече „колективна казна“ беше објавен, тој беше заборавен и ништо не беше преземено за да се казнат сторителите.

Масакрот во Загоричени

Сведоците изјавија дека пронашле тела на бремени жени со пресечен стомак. Преживеаните кои го избегнаа злосторството одбија да ги закопаат мртвите тела на своите соседи. Мртвите со денови се чуваа се додека европските конзули во Битола не дојдоа сами да сведочат за злосторствата.

Еве што имаше да каже Брејлсфорд. „Готвачот на овој хеленски поход беше постигнат во Загоричани, големо бугарско село (забелешка на авторот: македонско село, немаше бугарски села во Македонија) кај Клисура, кое, како и Мокрени, зеде водечко учество во востанието на 1903 година, и како Мокрени бил запален од Османлиите. Грчка чета, за која се вели дека броела над двесте мажи под тројца грчки офицери во униформа, ја изненадила ноќта (6-7 април 1905 г.) со помош на повици кои ги навеле селаните да претпостават дека отоманските редовни маневрирале во соседството. Тие запалија десет куќи, а дваесет и осум од привремените домови подигнати меѓу урнатините од последниот пожар. Тие раниле седум лица и убиле не помалку од шеесет, меѓу кои седум жени, дваесет и две лица над шеесет години и пет деца под петнаесет години. Имаше многу докази кои покажуваат дека локалните османлиски власти биле свесни за овој масакр, а некои околности се чинеше дека го вклучуваат и архиепископот од Касторија (Костур). Сосема е јасно дека никаков конфликт или провокација не му претходеше на она што беше едноставно намерен масакр, а единствената причина за изборот на Загоричани беше тоа што беше зелен и патриотски бугарски центар (забелешка на авторот: само по црковна припадност) и што не го послуша повикот на грчкиот архиепископ да се врати во патријархот“. (стр. 216-217, Македонија нејзините раси и нивната иднина).

Геноцид извршен за време на балканските војни од 1912 и 1913 година

За време на Балканските војни од 1912, 1913 година, Грција, Србија и Бугарија брутално ја нападнаа Македонија под маската на ослободување и ја окупираа, поделија и анектираат во 1913 година со Букурешкиот договор.

Сите тројца агресори извршија непростливи сверства, но во написот ќе се занимаваме само со грчкиот геноцид како што објави Карнегиевата комисија.

Десет кратки години по нивниот неуспешен обид да се ослободи од османлискиот јарем, македонскиот народ се соочи со уште една сериозна дилема. Во 1912 година под маската на ослободувањето, во она што подоцна беше наречена прва балканска војна, Македонија беше нападна и окупирана од грчката, српската и бугарската војска. Откако овие странски војски ги протераа Османлиите од Македонија, тие се бореа меѓусебно за поголем дел од Македонија во она што подоцна беше наречено Втора балканска војна од 1913 година.

Откако грчката армија го зацврсти своето владеење на македонска територија, почна да го протерува прво домородното муслиманско население, а подоцна и сите други кои не се согласуваа со насилната окупација на Грција. По протерувањата, грчката војска беше свртена врз цивилното население. Исполнети со омраза и пропаганда, на грчките војници им беше кажано дека Македонија е населена со Грци и секој што не зборува грчки е непријател. Кога грчката војска ја нападна Македонија, откри дека огромното мнозинство од населението, вклучително и жени и деца, не зборуваат грчки. Така, целото македонско цивилно население стана непријател што требаше да се отфрли по проценка на секој поединечен војник.

Цели села беа изгорени до темел. Цивилите беа масовно убивани. Старци, жени и деца биле тепани, мачени и убивани. Жените и младите девојки беа неселективно и постојано силувани. Ситуацијата стана толку лоша што меѓународната

заедница сметаше дека е неопходно да испрати Комисија за истрага.

На 2 август 1913 година, непосредно пред крајот на Втората балканска војна, Фондацијата Карнеги испрати Комисија во мисија за откривање факти. Мисијата се состоеше од седум истакнати членови од САД, Велика Британија, Франција, Германија, Австро-Унгарија и Русија.

Во изјавата од 22 февруари 1914 година, вршителот на должноста директор на фондацијата Карнеги, Николас Мареј Батлер, рече: „Околностите кои присуствуваа на балканските војни од 1912 и 1913 година беа од таков карактер што го привлекуваа вниманието на цивилизираниот свет врз нив. Конфликтните извештаи за тоа што всушност се случило пред и за време на овие војни, заедно со постојаните гласини често поткрепени со конкретни и детални изјави за прекршување на законите на војната од страна на неколкуте борци, го направија важно непристрасно и исцрпно испитување. направен од целата оваа епизода во современата историја. Целта на таквото непристрасно испитување од страна на независен орган беше да се информира јавното мислење и да се објасни што е или што може да биде вклучено во меѓународна војна што се води во современи услови. Ако умовите на луѓето можат да се насочат дури и на кратко од страста, од расниот антагонизам и од националното восхитување кон размислување за индивидуалните и националните загуби поради војната и до шокантните ужаси што ги повлекува модерното војување, чекор и со нема да значи кратко, ќе биде преземено кон замена на правдата за сила во решавањето на меѓународните разлики.

Токму со овој мотив и за таа цел, Одделот за односи и образование на Карнегиевата фондација за меѓународен мир формираше во јули 1913 година, меѓународна истражна комисија за проучување на неодамнешните балкански војни и за посета на вистинските сцени каде што дошло до борби. местото и територијата која била опустошена. Претседателството со оваа меѓународна истражна комисија му беше доверено на Барон д'Естурнел де Констант, сенатор на Франција, кој ја претставуваше својата земја на Првата и

Втората конференција во Хаг од 1899 и 1907 година, и кој како претседател Фондатор на Меѓународното помирување, работеше толку долго и толку ефективно за да ги доведе различните народи во светот во поблиски и посимпатични односи. Со Baron d'Estournelles de Constant имало поврзани луѓе од највисоко ниво, кои претставувале различни националности, кои можеле да донесат на оваа важна задача големо искуство и широко симпатии.

Резултатот од работата на Меѓународната истражна комисија е содржан во извештај. Овој извештај, кој е напишан без предрасуди и без партизирање, со почит се пофалува на вниманието на владите, народот и печатот на цивилизираниот свет. На оние кои толку великодушно учествуваа во нејзината подготовка како членови на Меѓународната истражна комисија, поверениците на Карнеги фондацијата за меѓународен мир им нудат израз на благодарност“.

Затоа, наша желба е да истакнеме некои од заклучоците на Комисијата во серија написи и да го потсетиме светот на маката на македонскиот народ и на достоинството што го претрпе од грчката армија и грчката држава.

Фондацијата Карнеги е основана во 1910 година од Ендрју Карнеги за да промовира мир и разбирање во светот. Нејзините главни цели се да истражува, да промовира дискусии, да спонзорира публикации и образование за меѓународни односи и американската надворешна политика.

Комисијата се состоеше од седум истакнати членови од САД, Велика Британија, Франција, Германија, Австро-Унгарија и Русија. Меѓу нив беше и угледниот новинар Хенри Н. Брејлсфорд, автор на книгата „Македонија нејзините раси и нивната иднина“.

Комисијата беше испратена од Париз на 2 август 1913 година, непосредно пред крајот на втората балканска војна и се врати во Париз речиси осум недели подоцна, на 28 септември. И покрај противењето на грчката влада, комисијата пристигна на време за да сведочи за голем дел од последиците од војната и да ги

сними повеќето извештаи додека тие сè уште беа свежи во главите на луѓето. Наодите на комисијата беа собрани и објавени во 1914 година.

Во изјавата од 22 февруари 1914 година, вршителот на должноста директор на фондацијата Карнеги, Николас Мареј Батлер, рече:

„Околностите што ги следеа балканските војни од 1912 и 1913 година беа од таков карактер што на нив го насочија вниманието на цивилизираниот свет. Конфликтните извештаи за тоа што всушност се случило пред и за време на овие војни, заедно со постојаните гласини често поткрепени со конкретни и детални изјави за прекршување на законите на војната од страна на неколкуте борци, го направија важно непристрасно и исцрпно испитување. направен од целата оваа епизода во современата историја. Целта на таквото непристрасно испитување од страна на независен орган беше да се информира јавното мислење и да се објасни што е или што може да биде вклучено во меѓународна војна што се води во современи услови. Ако умовите на луѓето можат да се насочат дури и на кратко од страста, од расниот антагонизам и од националното восхитување кон размислување за индивидуалните и националните загуби поради војната и до шокантните ужаси што ги повлекува модерното војување, чекор и со нема да значи кратко, ќе биде преземено кон замена на правдата за сила во решавањето на меѓународните разлики.

Токму со овој мотив и за таа цел, Одделот за односи и образование на Карнегиевата фондација за меѓународен мир формираше во јули 1913 година, меѓународна истражна комисија за проучување на неодамнешните балкански војни и за посета на вистинските сцени каде што дошло до борби. местото и територијата која била опустошена.

Претседателството на оваа меѓународна истражна комисија му беше доверено на Барон д'Естурнел де Констант, сенатор на Франција, кој ја претставуваше својата земја на Првата и Втората конференција во Хаг од 1899 и 1907 година, и кој како претседател Фондатор на Меѓународното помирување, работеше толку долго и толку ефективно за да ги доведе

различните народи во светот во поблиски и посимпатични односи. Со Baron d'Estournelles de Constant имало поврзани луѓе од највисоко ниво, кои претставувале различни националности, кои можеле да донесат на оваа важна задача големо искуство и широко симпатии.

Резултатот од работата на Меѓународната истражна комисија е содржан во следниот извештај. Овој извештај, кој е напишан без предрасуди и без партизирање, со почит се пофалува на вниманието на владите, народот и печатот на цивилизираниот свет. На оние кои толку великодушно учествуваа во нејзината подготовка како членови на Меѓународната истражна комисија, поверениците на Карнеги фондацијата за меѓународен мир им нудат израз на благодарност“. (Предговор)

Затоа, наша желба е да истакнеме некои од наодите на Комисијата и да го потсетиме светот на маките на македонскиот народ и на достоинството што го претрпе од рацете на грчката држава.

Неуспешното Илинденско македонско востание од 1903 година против османлискиот режим не само што ја одзеде надежта за независност и самоуправа, туку во исто време донесе пустош и уништување. Многу Македонци ги загубија животите, имотите и сите надежи за слобода. Додека македонскиот дух за самоослободување полека го гасеше турската бруталност, на хоризонтот се појави нова надеж, надежта дека Македонија ќе ја ослободат нејзините христијански браќа Грција, Бугарија и Србија. Многу водечки Македонци, вклучително и Крсте Мисирков, предупредуваа на ваквите лажни надежи, но повеќето Македонци, заситени од нивните неподносливи услови за живот, не можеа да ја видат опасноста. Воодушевени од мазната пропаганда, тие беа повеќе од подготвени да ги пречекаат своите ослободители.

Грција, Бугарија и Србија, од друга страна, додека го подготвува македонскиот народ и светот со својата пропаганда за ослободување, всушност планира инвазија со намери за окупација и поделба на Македонија. Големите сили добро знаат за овој злобен план уште пред да бидат поставени во акција.

Еве докази дека македонскиот народ бил измамен од нивните браќа христијани, Грција, Бугарија и Србија. Според Карнегиевите истраги, самите македонски револуционери најпрво се радувале со излив на народна благодарност кон своите ослободители. Во „прогласот до нивните браќа“, објавен од делегатите на дваесет и петте македонски конфедерации, на самиот почеток на првата балканска војна, на македонското население му се вели:

„Браќа: - вашите страдања и вашите болки го допреа срцето на вашиот роднина. Поттикнати од светата должност на братско сочувство, тие доаѓаат на помош да ве ослободат од турскиот јарем. За возврат за нивната жртва, тие не сакаат ништо друго освен да воспостават мир и ред во земјата на нашето раѓање. Дојдете да ги запознаете овие храбри витези на слободата затоа со триумфални круни. Покријте го патот пред нивните нозе со цвеќиња и слава. И бидете великодушни кон оние кои вчера беа ваши господари. Како вистински христијани, не давајте им зло за зло. Да живее слободата! Да живее храбрата ослободителна војска!“ (страница 50).

Всушност, српската војска влезе во Македонија од север, а грчката од југ, пречекана со извици од радост од македонското население. За жал, овој ентузијазам за ослободителите набрзо отстапи место за сомнежи, потоа на разочарување и конечно беше претворен во омраза и очај.

Според извештајот на Карнеги, Македонците не биле единствените измамени. И војниците на напаѓачките војски биле излажани. „Српскиот војник, како и Гркот, беше цврсто убеден дека во Македонија ќе најде сонародници, мажи кои ќе го зборуваат неговиот јазик и ќе му се обраќаат со цивио или жито. Затекна мажи кои зборуваат јазик поинаков од неговиот, кои плачеа ура! Тој погрешно разбрал или воопшто не разбрал. Теоријата што ја научи од младоста за постоењето на Српска Македонија и на грчка Македонија природно страдеше; но неговото патриотско убедување дека Македонија мора да стане грчка или српска, ако веќе не е така, остана незасегнато. Несомнено, Македонија беше она што тој сакаше да стане во времето на Душан Силниот или византиските императори.

Само бугарите агитатори и пропагандисти ја всадија во населението идејата да се биде Бугарин. Агитаторите мора да бидат протерани од земјата и таа повторно ќе стане она што отсекогаш била, српска или грчка.

Според тоа, тие постапуваа по оваа основа.

Кои беа овие агитатори кои го натераа народот да заборава на грчкиот и српскиот јазик?

Прво, тие беа свештениците; потоа училишните директори; на крајот, револуционерните елементи кои, под античкиот режим, формираа „организација“; шефови на бендови и нивни членови, селани кои ги снабдувале со пари или храна - со еден збор целото машко население“. (страница 50-51)

Со други зборови, на грчкиот, бугарскиот или српскиот војник, ако некое лице не е од неговата националност како што го учеле дома, тогаш тој бил непријател, а во Македонија непријател е целото македонско население.

Веднаш штом напаѓачките војски ја зацврстија својата контрола врз Македонија, ги уапсија и казнија сите Македонци кои населението ги сметаше за водачи и ги почитуваше како херои, додека талогот, токму оние луѓе кои предизвикаа многу страдања, беа издигнати до величина.

Прогресивното распаѓање на општествениот и националниот живот во Македонија започна со влегувањето на окупаторските грчки, бугарски и српски војски и не престана до денес (во Грција и Бугарија).

Сите три држави, Грција, Бугарија и Србија извршија злосторства врз македонскиот народ за време на балканските војни во 1912 и 1913 година. Сепак, за целите на оваа серија написи, фокусот на истрагата ќе биде ставен на Грците.

Сè уште среде возбуда, првата балканска војна беше прифатена од европското мислење како Ослободителна војна. Во европскиот ум, неговиот заклучок значеше пад на

османлискиот режим во Европа и крај на секое угнетување. За жал, европското разбирање на македонската ситуација беше далеку од реалноста бидејќи еден тиранин беше заменет со тројца. Додека отоманскиот режим ги толерираше различните религии, јазици и традиции на сите раси во нивната империја, новите тирани не го сторија тоа. Штом ја зацврстија својата контрола врз Македонија, почнаа да дејствуваат врз нејзиното население.

Прво дојдоа иселувањето.

Први беа исфрлени Македонците муслимани. Иако зборуваа на македонски јазик и инсистираа дека се Македонци, а не Турци, нивните киднапери немилосрдно ги избркаа. Без никаква друга причина освен тоа што се муслимани, тие беа протерани од нивните домови и принудени од нивните предци.

Откако турските власти ја испразнија Македонија, остана само цивили. Ниту еден Турчин не се осмели да остане зад себе знаејќи што го чека. Значи, турските села на кои се однесуваше извештајот на Карнеги всушност биле македонски села населени со муслимански Македонци.

Откако грчката војска го окупираше неговиот град, според Хаци Сулејман ефенди од Струмница „Подоцна тие дадоа наредба муслиманите да го напуштат градот; и додаде дека тие, Грците, ќе ги запалат куќите ако не муслиманите. Јас самиот понудив 3 фунти на грчката патрола која дојде да ми ја запали куќата. Наредникот одбил да го земе и рекол дека ако не ја запали куќата друга патрола ќе ја запали. Сите згради беа систематски опожарени, а истото беше направено и во триесет и две соседни села. „Ние [покажувајќи на другите што беа присутни] бевме големи земјоделци, вработувавме, секој од нас, речиси 300 работници и станари; сега немаме ништо“. (страница 278)

Комисијата на Карнеги го посети кампот на муслиманските бегалци надвор од Солун и разговараше со бегалците од Струмица кои, меѓу другото, известија дека повеќето муслимани го напуштиле својот град, повеќето под притисок. Малкумина што останаа беа иселени насилно. „Тие слушнаа

дека и други села биле запалени откако си заминале и некои од нив всушност ги виделе нивните села во пламен. Четири дена не добиваа ниту една храна од Грците; тие немаа планови за иднината, не сакаа да одат во Азија, ниту пак да се населат на грчка територија. Тие не видоа „никакво добро пред нив“.
(страница 278)

Официјални лица на Комитот исламски, во Солун, ја информирале Карнегиевата комисија дека до 1 септември 1913 година, имало 135.000 муслимански бегалци во и околу Солун. Повеќето од нив пристигнале по завршувањето на Втората балканска војна. Комитетот ја потсети грчката влада дека таа е одговорна за овие бегалци бидејќи ги иселила од нивните домови. Комитетот, кој во овој момент трошеше по 50 фунти од сопствените пари дневно на леб за да ги прехрани бегалците, не веруваше дека грчката влада на кој било начин ќе помогне да се олесни ситуацијата. (страница 278)

Во посебен извештај, според Али Риза ефенди од Кукуш, Грците систематски и намерно го ограбувале и палеле градот. Многу стари луѓе беа запалени живи во своите домови.
(страница 279)

Еден муслимански познат од Јајлаџик, село на еден и пол час оддалеченост од Солун изјави дека на 11 ноември 1912 година дошле грчки војници и убиле петнаесет муслимани. Тие потоа ја зеле целата покуќнина, 9.500 овци и кози, 1.500 говеда и целото жито што можеле да го најдат, а потоа ги запалиле 250-те куќи од селото. (страница 281)

Следува извештај што го подготви муслиманската заедница Правишта за злосторствата извршени во тој град и во соседните села од повлекувањето на турските власти на 24 октомври 1913 година.

[ЗАБЕЛЕШКА.-Имињата на сите убиени (вкупно 195) и на некои од ограбените, а исто така и оние на агресорите се целосно дадени во оригиналниот турски документ, но се испуштени во следниот сумиран превод].

Село Гиран

Дваесет и еден муслиман убиен од Грците од селото Никчан и украдена сума од околу 3.000 фунти. Украдени се и 600 кози за доброто на грчката црква во Никчан и 2.400 кози однесени од Грците од Цербелан.

Село Палихор

Шест муслимани убиени од четата со која командуваше Демостен, директор на грчкото училиште во Палихор, грабеж во висина од околу 3.000 фунти. Една жена (именувана) била навредена од Демостен, а друга.

Село Мишели

Демостен и други Грци го ограбиле селото, однеле многу волови и многу пченка и украде кредитни банкноти за сума од 3.000 фунти.

Село Драма

Двајца муслимани убиени од Грци од Правишта.

Село Османли

Шест муслимани убиени од Грците од Холо; украдени околу 1.500 фунти.

Село Самалкол

Дваесет и еден муслиман од ова село Милтиадес Мачопулос од четата на Миријакос Михаил ги одвел во клисурата Касруб, каде што биле масакрирани од грчкиот разбојник Леонидас и други. Од нив биле украдени над 1.500 фунти; продавница ограбена залихи во вредност од 1.500 фунти, и околу 7.000 фунти украдени генерално во селото.

Село Чанахли

Двајца муслимани убиени од Грците од Холо; Украдени 200 овци и мазга.

Село Мухтијан

Дваесет и пет муслимани убиени од Миријакос Михаил, неговиот бенд и некои локални Грци во клисурата Касруб. Украдени се околу 3.000 фунти.

„Во дваесеттиот век на напредокот, скелетите кои сè уште може да се видат во оваа клисура, пред очите на правдата претставуваат споменик способен да ја просветли во однос на хеленската цивилизација“. (страница 282).

Село Дранич.

2.000 фунти пари, седум кози и 1.000 овци украдени од Грците од Палихор и Никчан.

Село Ахадлер

Девет муслимани убиени од Грците од Касруб и украдени суми од 258 фунти.

Село Чифлик

Десет муслимани убиени од истите Грци од Касруб и украдени околу 1.000 фунти.

Село Петор

Четиринаесет муслимани убиени од бакалот Миријакос Михаил, член на епископскиот совет, Панахи, свештеник на Боблан и Милтиадес Мачопулос. [Бендот предводен од овие тројца мажи често се споменува.] Локалните Грци украде околу 1.500 фунти.

Село Рехемли

Тројца муслимани убиени од Грците од Холо.

Село Сарили

Петмина муслимани убиени од Грците од Петор и украдени околу 1.000 овци и кози.

Село Дедебал

Осум муслимани убиени од Миријакос Михаил и неговиот бенд; украдени околу 1.000 фунти.

Село Деранли

Тројца муслимани убиени од Миријакос Михаил и неговата група; украдени околу 3.000 фунти.

Село Орфано

Тројца муслимани убиени од Грците. Еден од нив бил заплениет од свештеникот Панахи по телефонска наредба од грчкиот епископ Правишта и убиен во Есирли. Епископот го однел телефонот од канцеларијата на турскиот гувернер во својата куќа и со тоа му дал наредби на целиот округ.

Село Боблан

Осум муслимани убиени од Миријакос Михаил и неговата чета, специјално испратени за таа цел од епископот; украдени околу 800 фунти.

Село Карпан

Четворица муслимани убиени од четата на Миријакос Михаил испратена од владиката. Грците од Карпан ја украде сета стока и пченката што им припаѓала на локалните муслимани, а не им го оставиле ниту житото што го имале во куповите. Грчките брава брутално им ги ограбија обетките на жените. Подоцна грчки војници им се придружиле на селаните и почнале да ги навредуваат младите жени, сè додека не биле обврзани да се

засолнат во градовите и селата што ги држеле бугарските трупи.

Во ова село биле украдени околу 500 фунти.

Село Лефтера

Четворица муслимани убиени од Грци. Сопругата на Арнаут Агучага, кој доброволно го прифатил исламот пред педесет години, била однесена во Правишта за повторно да се примени во христијанство. Таа му рекла на бугарскиот поглавар Бапчев дека не се согласува на ова преобраќање. Бапчев ја ослободил, но по враќањето во селото била „непријатно линчувана од грчките дивјаци“.

Бапчев зел 500 фунти од еден Турчин на поттик на грчките свештеници од манастирот Нозле, кои исто така им ограбиле на селаните околу 2.000 овци.

Село Кочкар

Двајца муслимани убиени од Грците од Дражени и украдени околу 1.000 фунти.

Село Кале Чифлик

Петмина муслимани убиени, а целата стока ја запленија свештениците на Нозле.

Село Девекеран

Четворица муслимани убиени од Грците од Правишта; украдени околу 500 фунти.

Село Есирли

Деветнаесет муслимани убиени во клисурата на Касруб од Грците од тоа село. Околу 1.500 фунти украдени.

Село Котчан

Еден муслиман убиен за да ја задоволи одмаздата на епископот и на свештеникот Николај.

„Вреди да се забележи дека многу имами фигурираат меѓу списокот на жртви во областа Правишта, понатаму дека жртвите се речиси секогаш мажи познати по нивното просветлување.

Причината зошто атентаторите ги убиваа имамите и најпросветлените славни за избор е очигледна кога се размислува дека во оваа област има 13.000 муслимани од вкупно 20.000 жители“ . (страница 283)

Град Правишта

Десет муслимани беа убиени, вклучително и една жена, додека градот го држеле бугарски чети, под команда на началникот по име Бапчев, кој се сместил во палатата на гувернерот и дејствувал како гувернер и командант. Ги убиле тројца Грци (именувани) и Бугарите. Вечерта кога требаше да се случи атентат, учениците од грчкото училиште се собраа во дворот на владината куќа и ја пееја грчката химна.

Грчкиот епископ формирал општински совет составен од свештеникот Никола, бакалот Миријакос Михаил и други (именувани). Смртната пресуда ја донел овој собор, ја одобрил архиепископот и му ја соопштил на Бапчев да ја изврши. Во селата биле формирани слични совети кои ги земале наредбите од Правишта. Бугаринот, поглаварот Бапчев служел како орудие на грчкиот епископ и славните. Во овој град муслиманското население претрпе загуба од околу 3.000 фунти, украдени од бугарските бендови, водени од Грците.

Керката на командантот на жандармериите, Сулејман ефенди, која сега е во Цариград, една ноќ била повикана во епископијата за да ја христијанизира, Владиката и се заканувал, за да ја преобрати, но бугарскиот поглавар Бапчев, кога тој слушнал за тоа, отишол во епископијата, го спасил девојчето, го вратил на семејството и така го спречил нејзиното преобраќање. Неколку дена подоцна и дал пасош да оди во Цариград.

Благодарение на наредбите на Бапчев, цамиите во градот и селата биле зачувани недопрени, а никој не бил малтретиран поради неговата религија.

Ниту бугарските офицери, ниту нивните војници, ниту членовите на четите не извршиле насилство врз жените, но Бапчев земал пари во вредност од околу 6.000 фунти.

По негова наредба биле убиени свештеникот Панахи од селото Никчан и грчкиот антиквар Апостол од селото Палихор, кои не го одобрувале недостојното однесување на епископот. Бугарските власти по внимателна истрага се уверија во вината на епископот. Телата на жртвите од градот Правишта се уште се во клисурата Каинарца, на местото викано Кавала Бачи.

Потврдуваме дека овој извештај е во целосна согласност со регистрите на муслиманската заедница Правишта и вистинит во сите негови детали.

[Печат.]

Муслиманска заедница на Каза Правишта, 1331.

Да не беа толку трагични, ќе беа комични;

Според српската статистика составена во 1889 година од Гопчевиќ, во Македонија живееле 57.600 Бугари, 201.140 Грци, 2.048.320 Срби и 0 Македонци.

Според бугарската статистика составена во 1900 година од Канчед, во Македонија живееле 1.181.336 Бугари, 228.702 Грци, 700 Срби и 0 Македонци.

Според грчката статистика составена во 1904 година од Делиани, 336.017 Бугари, 652.795 Грци, не е дадена бројка за Срби и 0 Македонци живееле во Македонија.

Од каде им се такви бројки?

За Македонија може само да се тврди и да се отргне од неа. Обидете се да кажете на Французин или Англичанец дека 0 Французи живеат во Франција или 0 Англичани живеат во Англија и видете до каде ќе стигнете!

Оставете ги Грците, Бугарите и Србите да се прават будали.

Пред да започнете со злосторствата извршени од грчката армија врз македонското цивилно население во Кукуш, сакам да ви дадам некои основни информации за целокупната ситуација во Македонија за подобро да разберете што се случува.

Околу триесет години пред балканските војни од 1912 и 1913 година, грчката, бугарската и српската држава имаа воспоставено зони на влијание во Македонија.

Првично, преку нивните цркви кои слободно функционираа во Македонија, тие применуваа пропагандни кампањи спроведени од вооружени разбојници, денационализирајќи го македонското население и притискајќи го, понекогаш насилно, да ги прифати грчките, бугарските или српските национални чувства.

По неуспешното Илинденско македонско востание во 1903 година, многу Македонци ја загубија надежта за самоослободување. Грција, Бугарија и Србија, свесни за тоа, почнаа да ја искористуваат ситуацијата. Повторно преку своите цркви започнаа нови пропагандни кампањи, овојпат ветувајќи го ослободувањето на македонскиот народ.

При известувањето за турските зверства во Македонија пред надворешниот свет, главно поттикнати од нивните сопствени агенти, Грците, Бугарите и Србите будеа лажни надежи во Македонија. Од една страна, нивните агенти работеа напорно за да ги оцрнат Турците и да ги придобијат симпатиите на големите сили, а во исто време трескавично ја промовираа идејата за ослободување на „браќата христијани“ додека цело време нивната цел беше „окупација и анексија“.

Многу водечки Македонци, вклучително и Крсте Мисирков, авторот на „Македонски работи“, сфатија дека ќе има цена ако

им се дозволи на странски сили да ја нападнат Македонија. Имаше предупредувања дека доколку Македонија биде нападната ќе има последици за македонскиот народ. За жал, со оглед на огромните грчки, бугарски и српски пропагандни извици за ослободување, тие неколку гласови на протест беа задушени.

До првата балканска војна, Грција, Бугарија и Србија преку нивните црковни агенти воспоставија контакти во Македонија и го подготвија цивилното население за ослободување. Секоја држава, село по село имаше стратешки утврдено кој ќе ги поддржи и кој ќе им се спротивстави. Секоја држава го идентификуваше секое село како „грчко пријателско“, „бугарско пријателско“ или „српско пријателско“ врз основа на кое расположение го поддржува селското мнозинство.

Селата со силни македонски чувства беа класифицирани како непријателски. Селата со силни грчки чувства беа класифицирани како „грчки села“, оние со силни бугарски чувства беа класифицирани како „бугарски села“ и така натаму.

Морам силно да нагласам дека пред 1912-1913 година во македонските села немало ниту „Грци“, ниту „Бугари“ и ниту „Срби“. Статистиките што ги изработија грчката, бугарската и српската држава се засноваа строго на верска припадност, а не на национални чувства.

Бидејќи Македонија во тоа време не била Држава, немала своја црква. Меѓутоа, како христијани, Македонците имаа право, според османлискиот закон, да се молат во црквата што ја одбрале. Мнозинството, бидејќи се православни, ја избра православната црква. Грција, Бугарија и Србија, како православни држави со свои активни цркви, ја искористија оваа ситуација и секоја основаше свои цркви во Македонија. (Османлиските власти забранија секаков друг вид на организација на нивните територии).

Како дел од нивната редовна служба, секоја црква воведо свој бренд на политики за денационализација. Секој ја нудеше

својата услуга не на македонски, туку на свој јазик, грчки, бугарски или српски.

Иако нивните парохијани биле Македонци, парохијата ги регистрирала не како Македонци туку како Грци, Бугари или Срби во зависност од тоа во која црква одат. Парохиите, исто така, ги сменија македонските имиња на парохијаните за да го одразуваат нивниот нов грчки, бугарски или српски идентитет. На пример, ако одреден Македонец бил парохијанец на грчката црква, тогаш би му било дадено грчко име, заведено како Грк и статистички сметано како Грк. Ако неговиот брат, од другата страна на селото, бил парохијанин на Бугарската црква, тогаш би му било дадено бугарско име, заведено како Бугарин и статистички сметано како Бугарин. Ако нивната сестра во средината на селото била парохијанка на српската црква, тогаш би добила српско име, заведена како Србинка и статистички сметана како Србинка.

Многу Македонци кои во тој период заминале од Македонија на запад сè уште носат странски презимиња што им ги давало странското црковно свештенство.

Покрај молитвата, конкурентските странски цркви на македонските деца им понудија и бесплатно образование. И тоа, за жал, беше понудено, не на македонски, туку на странски јазици, грчки, бугарски или српски.

Така македонското население од крајот на 19 и почетокот на 20 век било денационализирано и прогласено за исчезнато.

Странската пропаганда во Македонија била толку ефикасна што кога грчката, бугарската и српската војска влегле во Македонија, биле пречекани како пријатели. Дури и старата гарда од бунтот во 1903 година се приклучи и се бореше рамо до рамо со нив. Но, штом Турците биле истерани, македонската стара гарда и нејзините водачи биле уапсени и затворени.

Втората балканска војна била за поделба на Македонија. Ниту Грција, ниту Бугарија, ниту Србија, откако ја окупираа Македонија, не беа задоволни од тоа што го имаат.

Бидејќи не беа договорени линии на поделба пред Грција, Бугарија и Србија да ја окупираат Македонија и договорите беа прекинати веднаш штом беа склучени. Трите држави кои влегоа во Македонија како сојузници брзо се најдоа во меѓусебна пресметка. Бугарија, која веруваше дека најтешко се бореше за да ги истера Турците, не беше задоволна со својот слаб дел. Грција, која зграпчи најмногу територија со најмалку напор, не беше подготвена да ја сподели. Така, конфликтот беше неизбежен.

Втората балканска војна беше за грабање територија и барање одмазда. Додека војските се судрија, имаше победници и губитници. Губитниците му се одмаздуваа на цивилното население со ограбување, палење, убивање и силување на македонското население.

„Негирајте дека вашите непријатели се мажи, а во моментов ќе ги третираат како штетници“. (страница 95)

„Кога треба да се справите со варвари, мора и самите да се однесувате како варварин“. (страница 95, цитат од грчки офицер).

Според извештајот на Карнеги, Грција била првата што поттикнала агресија со нападот на Кукуш на 4 јули 1913 година. Како одмазда Бугарија го нападнала Демир Хисар на 7 јули, Серес на 11 јули и Доксато на 13 јули.

На 12 јули, според извештајот на Карнеги, кралот Константин ја испратил следната телеграма до претставниците на Грција во европските престолнини;

ТЕЛЕГРАМА НА КРАЛ КОНСТАНТИН

12 јули 1913 година.

Генералот што командуваше со Шестата дивизија ме информира дека бугарските војници под команда на капетан жандарми се собрале во дворот на училишната куќа во Демир-

Хисар над сто славни од градот, архиепископот и двајца свештеници и ги масакрирале сите. Персоналот на штабот нареди ексхумација на телата, со што кривичното дело е утврдено. Понатаму, бугарските војници ги навредувале младите девојки и ги масакрирале оние што им се спротивставувале. Протестирам во мое име до претставниците на силите и до целиот цивилизиран свет против овие гнасоти и изјавувам дека на мое големо жалење ќе се најдам должен да преминам на репресалии, за да ги инспирирам нивните автори со спасоносен страв и ги натера да размислуваат пред да извршат слични сверства. Бугарите ги надминаа сите ужаси што ги правеа нивните варварски орди во минатото, со што докажаа дека немаат право да бидат класифицирани меѓу цивилизираните народи.

(Потпишан) КОНСТАНТИН, Крал. (страница 300)

Извештаите што ќе ги прочитате се на оние кои биле сведоци или самите ги доживеале грчките злосторства во Кукуш.

ДОКАЗ НА ОТЕЦ ЈОСИФ РАДАНОВ, од Кукуш.

На 2 јули тој можеше јасно да види од Кукуш дека горат околните села, меѓу другите и Саламанли. Нива со пченка и купишта жнеа пченка беа запалени дури и зад грчките позиции. Освен тоа, Грците пукаа врз жетварите кои рано наутро отидоа на работа на нивните ниви. Бегалците од соседните села почнаа да пристигнуваат на височините наречени Кара-Бунар оддалечена околу една милја и таму беа бомбардирани од артилерија.

Следниот ден (3 јули) битката се приближила до градот, но Бугарите ја задржале својата позиција. Некаде на пладне Грците почнаа да го бомбардираат Кукуш, но кога излегов ни една куќа не беше запалена. (страница 300)

ТАТКО ЖАН ЧИКИЧЕВ.

Најдов засолниште после пладне на 3 јули кај отец Мишел и сакав да останам со него. Видов како гранати паѓаат врз

сиропиталиштето на сестрите. Ја видов болницата погодена од граната. Во тоа време во градот немаше бугарски војници, иако тие беа на своите позиции пред него. Градот бил неутврден. Се чинеше дека бомбардирањето беше систематско. Тоа не може да се објасни како грешка случајна со наоѓањето на опсегот. Четириесет гранати паднале недалеку од сиропиталиштето, а три или можеби четири куќи биле опожарени. Во овој момент го напуштив градот и побегнав со бегалците. Следната ноќ изгледаше како целата рамнина да гори.

ЗАБЕЛЕШКА.-Двајцата горенаведени сведоци беа свештеници на Католичката унијатска црква. (страница 300)

Г-дин. Ц. [името можеби не е објавено] католик жител во селото Тодораки кај Кукуш, наведува дека на 6 јули пристигнал грчкиот командант на Кукуш придружуван од триесет пешадија и осумдесет вооружени Турци. Беше врзан и оставен на целосно сонце без храна и вода од 7 часот наутро до 15 часот. Куќата му била ограбена, а заедно со сиот личен имот одземени 200 франци. Откако бил ослободен, од селаните дознал дека изгубиле 300 фунти за време на грабежот. Двајца мажи биле претепани, а дванаесет биле врзани и испратени во затвор во Солун. Жените не биле малтретирани. (страница 301)

ПЕТЕР ШАПОВ, Зарово кај Лангаза, овчар.

Тој ги носеше своите овци и кози на патот за Демир-Хисар, кога грчката коњаница ги претстигна бегалците на работ на градот и почна да ги сече со сабјите лево и десно. Тие зеле 600 кози кои му припаѓале на него и на неговите двајца браќа. Еден од неговите браќа бил ранет од коњаник, а потоа починал на бугарската граница. Бугарската војска беше на половина час пешачење. Во нивна близина немало бугарски војници. (страница 301)

МАТЕ, сопруга на Петро од Богородица, во близина на Лангаза.

Ги видов грчките коњаници кога влегоа во нашето село. Побегнав и набрзина бев должен да оставам бебе од осумнаесет месеци во селото за да побегнам со ова што го имам со мене,

тригодишно дете. Го видов нашето село во пламен. Сакам мое дете. (страница 301)

ЕЛИСАВА, сопруга на Георги од Зарово, кај Лангаза.

Сите побегнавме кога почнаа да паѓаат гранати во нашето село и безбедно стигнавме до Демир-Хисар. Потоа слушнав како луѓето велат дека доаѓа грчката коњаница. Настана паника; децата паѓале на земја и над нив се качиле коњаници. Ги изгубив децата, освен еден што можев да го носам. Мојот сопруг имаше уште двајца со него. Не знам што стана со него и не сум го видел од тој ден. (страница 301)

МИТО КОЛЕВ, четиринаесетгодишно момче од селото Гавалијанци, кај Кукуш.

Во средата, на 2 јули, по борбите кај Кукуш, селаните побегнаа од нашето село освен неколку старци. Побегнав со останатите и стигнав до Килиндир. Во четвртокот се вратив три часа пешачење до нашето село за да ги собирам нашите сверови и да ја најдам мајка ми. Ја најдов и одев по патот назад за Килиндир со други. Кога го напуштавме нашето село, видов грчки коњаник во униформа на коњ. Тој пукаше со пушката кон мене и промаши. Се фрлив на патот, преправајќи се дека сум мртов. Потоа ја застрела мајка ми во градите и ја слушнав како вели додека падна покрај мене: „Мито, дали си жив? и тоа беше последниот збор што таа го кажа. Друго момче дошло и побегнало, кога видело што се случило. Војникот го гонел, пукал во него, а потоа го убил со меч без да се симне. Тогаш видов мало инвалидно девојче по име Ката Гошева, кое се криеше пред нас во провалија. Војникот тргнал по неа, но не знам дали ја убил. Потоа се врати, помина покрај нас и се сретна со други коњаници. Потоа дојде извесен мелничар од селото по име Калиу, кој знаеше и грчки и бугарски, и ме крена. Мелничарот имал пушка Маузер. Се скри во клисурата кога виде дека двајцата војници брзаат да се вратат назад, а јас се сокрив во сено. Ги слушнав копитата на коњите како одат кон мелничарот. Разговараа и претпоставувам дека мора да се предаде. Потоа се врати таму каде што бев и мелничарот рече: „Мито, Мито, излези или коњаницата ќе те убие“. Така излегов.

И двајцата отидовме во училишната куќа каде најдовме други грчки војници. Бев сосема сигурен дека се Грци бидејќи ја препознав униформата.

Понекогаш доаѓаа во нашето село пред да избие војната. Го испрашаа мелничарот на грчки и напишаа нешто и му го дадоа. Мелничарот потоа рече: „Ајде да одиме во мелницата. Од селото е на петнаесетина минути“. Таму останавме еден час. Во меѓувреме, од друга насока излегоа уште тројца грчки војници. Мелничарот отишол да ги пречека и им го покажал своето парче хартија. Мелничарот ми рече да соберам слама, а тој го направи истото. Војниците го запалиле за да ја изгорат воденицата.

[Во одговор на прашање, Мито објасни дека воденицата не била лична сопственост на мелничарот. Припаѓал на селската заедница, која го вработила.]

Мелничарот му го одзел душекот на коњот, кој бил кај воденицата. Војниците потоа не оставија и отидоа во селото. Го следевме и мелничарот ми рече: „Подобро да побараме од нив уште едно парче хартија за да не пуштат да одиме во Солун“. Тогаш некои чаури што беа оставени почнаа да експлодираат во мелницата. Ова доведе до галоп други војници. Тие пукаа врз нас. Мелничарот им рекол нешто на грчки, им ја покажал хартијата и тие разговарале. Ги видов како ме гледаат. Тогаш еден од нив го извадил револверот и пукал. Топката ми помина низ облеката без да ме повреди. Паднав, преправајќи се дека сум мртов. Повторно пукаше и овој пат топката влезе во мојот грб и излезе кај моите гради. Потоа, уште на коњ, ме удри со сабја по рамо и истиот удар ми го рани прстот.

[Мито легна и покажа како точно се случило. Тој сè уште ги имаше лузните од сите овие рани. Позицијата беше сосема можна.]

Од мојата уста течеше крв. Се криев во пченката цел ден и видов дека селото се запали на три места. Коњаницата потоа се собра и потоа тргна. Имав болки, но успеав да заминам. На пат сретнав двајца соседи и едниот ме однесе во својата количка до

Дојран. Таму го запознав татко ми и ми ги облекоа раните во воената болница. Побегнавме низ планините, а мене ме однесоа во болницата во Софија. (страници 301 и 302)

ВЛАДИМИР ГЕОРГИЕВ од Драгомирци, кај Кукуш.

Го напуштив селото кога почна војната и потоа се вратив да најдам дел од мојот имот. Ја видов грчката коњаница, можеби цел полк од нив. Во нашето село имаше десет со офицери. Успеав да се сокријам во некои трски кај селото. Видов како Кавалијанци гори. Околу 2 часот поминале осум коњаници и ја запалиле воденицата. Потоа отишле во селото да го завршат горењето. Го видов и нашето село Драгомирци како гори, и слушнав два-три истрели. Кон 6 часот побегнав и на пат го сретнав Мито Колев, кој беше ранет и едвај оди. Мито рече дека не може да вози, па нема корист да му го понудам мојот свер. Го оставив и продолжив понатаму. (страница 302)

ХРИСТО АНДОНОВ, од Гавалијанци.

Бил претепан од грчките војници. Ја видел мајката на Мито Колев во близина на грчките коњаници и претпоставува дека таа сигурно била убиена. Тој не виде што се случи многу јасно бидејќи беше на значително растојание. Тој го видел момчето по име Георги Тасев убиено со удар на сабја од војник кој бил еден од петтемина. Некаде подалеку Ката Гошева, куцата девојка, беше убиена со меч. Ова тој го виде сосема јасно. Тој во тоа време бил скриен во клисурата.

ЗАБЕЛЕШКА.-Овие двајца сведоци беа во толпа бегалци кај Самаков. Поминувајќи низ пазарот, се распрашавме дали има некој од селото Гавалијанци. Тие излегоа напред и ги раскажаа горенаведените приказни кога беа прашани да објаснат што се случило со нив по битката кај Кукуш. (страница 302)

Земја на тагата

15 декември 1915 година

Сè е во пепел и урнатини, сè е опустошено. Зачувани се само малите бели црквички, заедно со малите воденици на бреговите на потоците: тие лесно се гледаат од врвовите на ридовите.

Грчките војски маршираа овде, уништувајќи сè на патот. Не знам што правеле во другите делови на Македонија други народи кои ја освојувале еден по друг: Турци, Бугари, Срби. Веројатно истото, но овде, во регионот на Кукуш, тоа го направија Грците. Можеш да поминеш од село до село без да сретнеш жива душа, освен овчарите и нивните стада. Можеби тоа е село таму во далечината? Не, сето тоа е залудно! Тоа не е ништо друго освен урнатини. Мизерните колиби се срушени. Ништо не се гледа освен поцрнетите сидови обраснати со плевел. Ништо. Никој. Само одвреме-навреме некој зајак трча низ полето, брз како молња во пустината; едвај птица мафта со крилјата додека го започнува својот лет, а потоа сè е повторно тивко и неподвижно, под ведрото сонце во блескавата сина светлина на декември. Водата е толку чиста што коњите тешко можат да престанат да пијат од неа. Тие пијат жедни од секој мал поток покрај кој поминуваме. Околу нас се протегаат полиња што може да се обработат, но на повидок нема бразди. Оние што го одгледувале се или убиени или протерани. Македонија може да биде житница на Балканот. Ова е заклучокот што треба да се донесе откако ќе се видат тие многубројни воденици и богати црквички.

Поручник В. Лебедев, *En Macedoine avec l'armee Francaise. Impressions d'un officier Russe. Traduit du Russe par Paul Trogan Le Correspondant*, 88 anee, 10 Septembre 1916, Paris, 1916, p.p. 842-849.

Г-дин. Г., католички жител на Кукуш, интервјуиран во Солун, ја даде следната изјава:

„Откако избегав од Кукуш, пристигнав во Акангели со неколку илјади бегалци од сите околни села. Блиску е до станицата Дојран. Помеѓу два и три попладне. во неделата попладне (6 јули) пристигна грчката коњаница, веројатно 300 од нив, со офицери. Жителите излегоа да ги пречекаат со бели знамиња и свештеникот на чело. На околу 120 луѓе од селото им било

кажано да се грижат за коњичките коњи. Овие луѓе исчезнаа и следниот ден не можеше да се најде трага од нив. Таа вечер жените, и староседелците и бегалците, беа сите навредувани, често постојано. Војниците ограбувале и убивале, но би поштедиле човечки живот за околу пет пијастии. Веројатно се убиени педесет жители на Акангели. Јас и уште еден човек бевме врзани од коњаницата. Ми беа одземени шест пијастии и еден часовник и мојот живот беше поштеден, но мојот придружник беше убиен покрај мене. Жените и девојките ги соблекувале и барале да најдат пари. Јас самиот видов многу случаи на прекршување. Тоа се правеше повеќе или помалку јавно, понекогаш по куќите, но понекогаш на нивите и на патиштата. Го видов селото изгорено и бев сведок на уште еден случај на убиство на селанец“.

Како одговор на прашањата тој изјави дека ги видел телата на педесетте жители откако биле убиени. Некои беа застрелани, а некои беа со бајонет. Повторно, како одговор на прашање, тој бил сигурен дека нема конфликт во населбата и не се пукало, но на селаните им било кажано да ги соберат пушките и да ги предадат. Тие го направија тоа и еден случајно излета во рацете на полицаец кој го кршеше. Тој бил ранет, а војниците веднаш убиле момче кое стоело во близина. Турците се придружија со Грците во грабежот, а исто така и пешадијата, која пристигна следниот ден. (страница 303)

ГЕОРГИ ЧАРИСАНОВ, од Село-Сурлево.

Се засолнил во Акангели. Ескадрила од грчка коњаница пристигна во неделата попладне, ги собра бегалците и побара оружје, велејќи им да не се плашат. Потоа почнале да тепаат и ограбуваат. Во грабежот помогнале Турците кои ги следеле. Во понеделникот, грчката пешадија дојде и се придружи во опустошувањето на селото. Секој што даваше отпор беше убиен. Настана општа паника и побегнаа сите кои можеа. Во местото имаше бегалци од петнаесетина села. Војниците цело време ги навредувале жените, дури и малите деца. Војниците во неделата навечер кружеле од куќа до куќа и им наредиле на луѓето да ги отворат вратите. Со себе имаа родум од селото за да им дадат доверба на луѓето. Жените биле барани за пари.

Околу сто луѓе беа одведени да се грижат за коњите на коњаницата и тие исчезнаа. Во понеделникот селото било опожарено. Сосема доброволно се предадовме на коњаницата и ги дочекавме, и предадовме околу сто пушки. Немаше оправдување за она што го направија војниците. (страница 303)

МИТО ИЛИЕВ, месар на Акангели.

Бев таму кога грчката војска пристигна во неделата попладне кон четири часот. Пресметувајќи од денот на Свети Петар, тоа мора да било 6 јули. Селото било исполнето со бегалци од областа Кукуш, можеби вкупно 4.000. Луѓето излегоа да ја пречекаат коњаницата по секој од трите патишта. Ги имаше околу 400. Направивме бело знаме и ги покажавме грчките бои. Сè одеше тивко на почетокот. Командантот го побарал градоначалникот и на турски се распрашал дали ќе се предаде и ќе се откаже од оружјето на селото. Ги зедевме нашите пушки (обично стари Мартини) и ги натрупавме на количка. Војниците повикаа леб и сирење кои беа изнесени. Потоа рекоа: „Кој е овде месарот, да ни убие овци“. Бев избран и војниците отидоа со мене да донесат и да убијат триесет овци. Во меѓувреме војниците почнаа да бараат пари од сите. Видов млад човек, бегалец од друго село, чие име не го знам, убиен со меч бидејќи немал ништо. Ми кажаа дека едно момче од петнаесет години било убиено околу ова време, но не го видело. Народот сега беше собран на плоштадот во селото и беше кажано да седнат. На ова бев сведок. Дојде грчката команда и праша: „Од каде доаѓаат сите овие луѓе? Потоа ги одделил Акангелите од останатите на бројката од околу шеесет и ги испратил во едно дрво наречено Чулак. Ништо повеќе не се слушна за нив. Продолжив да ги готвам овците. Тогаш војниците почнаа да ги прекршуваат сите жени. Слушнав плач што траеше цела ноќ, особено околу 11 часот. Војниците не биле пијани, а со себе имале и офицери. Останав цела блиску до мојата рерна и ги видов двете снаи на Стован Поповали како пред мене се прекршуваат од тројца војници на неколку чекори. Следното утро, кога разговаравме во селото, слушнав за многу други прекршоци. Во понеделникот пристигна грчката пешадија, ме фати и ми рече да ги водам до Дурбали. Ги одведов таму и како што тргнав од Акангели почна да пламнува. Слушнав плач и

истрели од пушка на сите раце. Кога стигнав до Дурбали побегнав во Атли, оддалечен половина час, и се сокрив во куќата на мојот партнер Садук, Турчин. Го испратив Садук да види што е со мојата сопруга и семејството. Се врати и рече дека сите ги убиваат во селото, дека видел многу трупови, дека мојата куќа не е изгорена, туку пред неа има три мртви тела. Садук ме советуваше да бегам, и јас го направив тоа. Турците во нашето село (Акангели) добро се однесуваа, но странци од други турски села дојдоа и се придружија во грабежот.

Како одговор на прашањата, сведокот изјави дека службеник бил случајно ранет во раката додека го прегледал еден од револверите што биле предадени. Ова го видел лично, но негираше дека го објаснува убиството на младиот човек кој прв бил убиен со меч. Тоа се случи на некое растојание. (страница 303, 304)

СТОЈАН СТОЈЕВ, 18 години, од Акангели.

Овој сведок, во Дубница, како одговор на прашање упатено до групата бегалци, дали некој од присутните дошол од ова село или поминал низ него во текот на летот, накратко ја раскажал речиси истата приказна како и последниот сведок, вклучително и деталите за разговорот меѓу командантот и градоначалникот. Грабежот, како што рече, започнал додека се собирале рацете. Случајно пукнала пушка, а еден офицер бил ранет додека грчкиот војник ја празнел. Ова го виде од далечина од околу четириесет метри. Тогаш коњаницата ги извади мечовите и загинаа некои луѓе, секако двајца млади. Во овој момент тој се сокри и виде малку повеќе. Од негов пријател, младинец, кој истрчал излезе од куќата на Дине Попов, слушнал дека неговата сопруга ја навредуваат. Потоа побегнал во турско село. (страница 304)

АНАСТАСИЈА ПАВЛОВА, вдовица од Гевгелија.

Непосредно пред избувнувањето на втората [балканска] војна, престојувал со ќерка ми, учителка во селото Боиница. Дојде една грчка госпоѓа од Солун и им подели пари и униформи на Турците од тоа место шест-осум дена пред избувнувањето на

втората војна. Таа ги повикала и Бугарите [македонските парохијани на Егзархиската црква] од селото и им рекла дека не смеат да замислуваат дека ова село ќе и припадне на Бугарија. Таа го повикала бугарскиот свештеник [егзархиски свештеник] и го прашала дали ќе стане Грк. Тој одговори „сите сме Бугари [Македонци кои припаѓаат на Егзархиската црква] и Бугари [Македонци кои припаѓаат на Егзархиската црква] ќе останеме“. Имаше некои грчки офицери со оваа госпоѓа кои го фатија свештеникот за брада. Тогаш на луѓето што стоеја, околу педесет, им ги врзаа рацете зад грб и беа тепани од војниците. Им било кажано дека мора да потпишат писмена изјава дека ќе станат Грци. Кога одбија да го направат тоа, сите беа однесени во Солун. Кога ги немаше мажите, војниците почнаа да ги навредуваат жените од местото, тројца војници обично на една девојка. [Таа именуваше неколку случаи на кои била сведок.] Војниците навреме дојдоа во мојата куќа и ме прашаа каде е ќерка ми. Реков дека е болна и дека мора да оди во Гевгели. Тие инсистираа да ја донесам кај нив. Грчкиот учител од селото, Христо Попаров, кој бил со војниците, бил најнавредлив од сите.

Ми се заканија дека ќе ме убијат ако не ја произведувам. Војниците потоа влегоа во собата и ме претепаа со кундаците од пушките и јас паднав. „Сега“, рекоа тие, „тие им припаѓаш на Грците, твојата куќа и се што е во неа“, и тие ја ограбија куќата. Потоа дојдоа шеснаесет војници и повторно ја повикаа ќерка ми, а бидејќи не ја најдоа, ме искористија мене. Бев затворен во сопствената куќа и никогаш не останав сам. Четири дена пред војната ми дозволија со двајца војници да одам со железница во Гевгели за да ја донесам ќерка ми. Таа навистина беше во селото Цавато. Во Гевгели, војниците ми дадоа дозвола да одам сам во селото да ја донесам. Надвор од селото сретнав пет грчки војници, кои ме поздравиле цивилизирано и побараа веста. Одеднаш пукаа со пушка и викнаа: „Застани, старица“. Потоа испукаа шест куршуми за да ме исплашат. Побрзав и влегов во селото непосредно пред војниците. Ми ги врзаа рацете, почнаа да ме тепаат, ме соблекоа и ме фрлија на земја. Некои српски војници беа во селото и се мешаа со Грците и ми го спасија животот. Ќерка ми беше скриена во селото и виде што се случува со мене и излезе да истрча да се откаже, за да ја

спаси мајка си. Таа одржа говор пред војниците и рече: „Браќа, кога работевме толку долго заедно како сојузници, зошто ја убивате мајка ми? Војниците само одговориле дека и неа ќе ја убијат. Потоа им го покажав пасошот што ми беше даден во Боиница. Не можам да читам грчки и не знаев што има на него. Се чини дека она што беше напишано таму беше „Ова е мајка која треба да оди да ја најде својата ќерка и да ни ја врати назад кај нас“. Грчките војници тогаш видоа дека се бараше мојата ќерка, а не јас, а ќерка ми извика: „Сега се изгубив“. Војниците ми понудија избор да останам во селото или да одам со ќерка ми во Гевгели. Се молев да не остават сами заедно каде што бевме до сабајле и на тоа се согласија. Ноќта побегнав со ќерка ми, која се маскираше во машка облека, на место оддалечено два часа, кое беше окупирано од бугарски војници. Потоа отидов сам во Гевгели и веднаш потоа избувна втората војна. Бугарите го зазеле градот и потоа се повлекле од него, а Грците влегле во него. Во моментот кога влегоа, почнаа да убиваат луѓе неселективно на улица. Еден човек по име Антон Бахарци беше убиен пред мои очи. Видов и една Гркинка по име Хелена како уби богат Бугарин [Македонец кој припаѓа на Егзархиската црква] по име Хаџи Тано со својот револвер. Друг, чие име не знам, бил ранет од војник. Следеше паника во градот и општ лет. Надвор од градот сретнав голем број грчки војници кои со себе имаа шеснаесет бугарски [македонски припадници на Егзархиската црква] девојки како свои затвореници. Сите плачеа, неколку беа соблечени, а некои беа облеани во крв. Војниците беа толку многу зафатени со овие девојки што не ни се мешаа и ни дозволија да избегаме покрај нив. Кога го преминавме мостот на Вардар, видовме оставени мали деца и едно девојче кое лежи како мртво на земја. Коњаницата доаѓаше зад нас. Немаше време да се помогне. Се водеше долга битка и можевме да го слушнеме топот, но никој не пукаше врз нас. Осум дена бегавме во Бугарија и многумина загинаа по пат. Бугарските војници ни дадоа леб. Ја најдов ќерка ми кај Самаков. Утеха ми е што и ја спасив честа. (страници 304, 305)

АТАНАС ИВАНОВ, од Киртчево, кај Демир-Хисар.

Нашето село е чисто бугарско [македонското припаѓање на Егзархиската црква] и се состои од 190 куќи. Јас сум овчар и ги чувам овците од селото. Кога се приближи грчката војска, повеќето од другите селани побегнаа, но јас задоцнив и останав да видам дека моето семејство безбедно избегало. На 16 јули, додека жена ми ги собираше своите работи, пристигнаа грчките војници. Некои од нив рекоа на една млада жена, наша роднина, која беше пред куќата, да оди да им најде леб. Нејзиниот сопруг веќе бил запленет. Отидов да ја барам. Најдов чувар со фиксиран бајонет пред нејзината куќа. Побрзав покрај него и открив дека штотуку ја навредил војник, додека друг стоел над неа со својот бајонет, а потоа и вториот војник ја навредувал. Таа имаше бебе [родила] пред само три дена. Потоа се сретнав со Пениу Пенев, кој ми рече: „Можеш да зборуваш грчки. Сите наши сопруги се прекршуваат; дојди и разговарај со војниците“. Влегов во дворот на една куќа и видов три жени на земја кои ги малтретираа. Еден е ранет во ногата, а друг во раката. [Ги зедевме имињата, но не гледаме предмет во нивното објавување.] Ова беше околу три часот по полноќ. Многу други жени беа таму и плачеа. Потоа излегов во страв и кога отидов малку, видов дека селото гори. Запознав жена која се обидуваше да го изгаси огнот со вода. Војниците дојдоа и ја прекршија. Видов шест војници како се обидуваат да навредат млада девојка. Уште еден војник протестираше, но тие му се заканија со бајонети. Тогаш еден наредник му рече на овој човек да престане да се меша и му нареди да ме уапси и да ме одведе кај полицајците, кои беа на половина час оддалеченост од селото. [Во одговор на прашањата, сведокот изјави дека двајца офицери на коњаница биле во селото, но не биле во дворот, каде што се случувале повеќето прекршоци. Меѓутоа, меѓу пешадијата во селото имаше и подофицери.] Кога стигнав во логорот и ме изведоа пред офицерите, офицерите рекоа: „Однесете го и фрлете го во пламенот“. На враќање кон селото сретнав уште девет селани и ги видов сите убиени со бајонетот. Нивните имиња се Иван Михаилов, Ангел Дуров, Павло Живантиков, Илио Пилиув, Пениу Пенев, Пениу Христов, Атанас Белцов, Тодор Канцилов, Гафио Деметрев. Во моментот избегав велејќи дека сум Грк, кога војниците прашаа: „Какви суштества се овие? Можам да зборувам малку грчки. Во самракот успеав да побегнам. Пукаа, но ме пропуштија. Не

знам ништо што се случи со мојата сопруга, но моите деца се спасени. (страници 305, 306)

ВИДЕНА ЖЕНА ОД ИЦИЛАР, кај Кукуш, во Солун. Името е потиснато.

Сè во нашето село беше ограбено и запалено, вклучително и училиштето и црквата. Сето тоа го правеле грчки војници на редовната армија. Жителите главно исчезнале. Војниците постојано испраќаа селани да ги снабдуваат со овци. Четворица одеа и никогаш не се враќаа, и така на кратки интервали додека ретко кој остана. „Што да правам сега? Не ми останува ништо друго освен облеката што ја носам“. (страница 306)

АНТОН МИХАИЛОВ И ДЕМЕТРИ ГЕОРГИЕВ, Германец, кај Демир-Хисар.

На 5 јули (сабота) отидовме на пазар во Демир-Хисар. Во моментот настанала паника. Сите велеа дека доаѓа грчката коњаница. Се качивме на висина од која се гледаше рамнината. Не можевме да видиме коњаница, туку многу бегалци кои доаѓаат од другата насока, од Баракли Џумаја. Германските Грци, кога градот бил расчистен, почнале да ги ограбуваат бугарските дуќани. Тие [Грците] се вооружија и им поделија оружје на Турците. Во градината на доктор Христотелес ги најдовме телата на двајца бугарски војници. Сите бегалци кои ги сретнавме од земјата рекоа дека Грците насекаде убиваат и палат; па се вративме во нашето село кое сè уште беше недопрено, ги собравме работите и побегнавме.

Некои од селаните, сепак, останале на германски јазик. Неколку дена откако тргнавме, Грците и Турците пристигнаа заедно и почнаа да ограбуваат, палат и убиваат. Веруваме дека биле убиени 180 мажи, жени и деца. Герман имаше 100 куќи, а остана околу половина од населението. Слушнавме за судбината на другите од еден млад човек по име Деметри Георгиев [да не се меша со нашиот истоимеен сведок], кој ни кажа дека народот бил собран од Грците и Турците, мажите во црквата и жените во куќата на Папа Георги. Некои од мажите се обиделе да побегнат од црквата, но сите биле застрелани

одеднаш. Ова беше сигнал за масакрот. Мажите прво биле претресени и ограбени, а потоа убиени. Младиот Деметри скокна од прозорецот на црквата и имаше добра смисла да легне како мртов кога беше пукано во него. Ни кажа дека од Атина пристигнале некои востаници (андарти) кои организирале се. Има само уште еден преживеан од масакрот, имено, Папа Георги.

ЗАБЕЛЕШКА. Направивме еднообразно правило за одбивање да им дозволиме на сведоците да ни даваат какви било информации од втора рака, но во овој случај, бидејќи наводниот масакр беше толку целосен, околностите изгледаа исклучителни. (страница 306)

АНТОН СОТИРОВ, свештеник од селото Календра кај Серес, изјавил дека грчките редовни и Турците дошле и ги запалиле бугарските [македонските припадници на Егзархиската црква] куќи во нивното село и убиле еден старец, единствениот од жителите што останал. зад себе. Ова го виде од малку далечина. (страница 307)

ГЕОРГИ ДИМИТРИЕВ, од Дреново кај Серес, изјави дека неговото село било запалено од грчката пешадија во вторник околу пладне. Тој видел една старица по име Хелена Темелкова, на возраст од околу 80 години, застрелана, а потоа обезглавена од грчки војник. Тој бил скриен зад некои камења на издигната земја и набргу потоа успеал да побегне. Го видел селото запалено од Грците. (страница 307)

Г-дин. V. Видено во Солун. Името е потиснато. Бил заробен од Грците во Панчерово. Добро зборува грчки и се преправал дека е Грк и бил пуштен. Тој видел убиени тројца мажи од селото, најверојатно од мотиви за грабеж. Нивните имиња беа Ангел Михаил, Атанас Батето и синот на вториот. Атанас имал 21 фунта. Селаните од ова село излегле да ги пречекаат војниците со бело знаме. Ова се случи на 23 јули. Единаесет затвореници, кои беа фатени во исто време со него, беа убиени на ридот во преминот Кресна. Тоа беа вооружени луѓе. (страница 307)

НИКОЛА ТЕМЕЛКОВ, Мелник, порано учител, сега трговец.

Помеѓу 11 јули и 16 јули минатата година, сите Бугари [македонски припадници на Егзархиската црква] жители на Мелничкиот округ побегнаа во Стара Бугарија, а тој отиде со нив, но неодамна го посети Мелник. Во селото Склава, додека поминувал низ него, сите жени биле собрани од грчките војници во куќата на Мито Константинов, а жените биле поделени на триесет војници. Една девојка од осумнаесет години по име Маца Антон Манчева остро се спротивставила и понудила пари во износ од 60 фунти. Грците и ги одзеле парите и сепак се обиделе да ја навредат. Таа дала отпор и била убиена. Мелник не е опожарен, со исклучок на офицерскиот клуб, хотелот и поштата. Грчките куќи [македонските припаѓаат на Патријаршијата] се празни, а мебелот го нема. Татко му и мајка му останале во градот и му ја раскажале својата приказна. Грците им рекоа: „Не сакаме да живеат мечки во нашата земја. Ние сакаме мажи“. Под „мечки“ мислеа на Бугарите. Полицајците одзеле се што му припаѓа на сведокот со изговор дека побегнал. Побарале производи што му припаѓале на неговиот татко во износ од 18 наполеони. Потоа го изнесоа на неговата фарма во Орман-Чифлик и му се заканија со смрт. Тој платил £ 180 за својот живот и бил вратен во Мелник. Сето тоа го правела службениците. Тие земале количества пченица, ориз и јачмен од фармата на неговиот татко, а исто така и биволите. Дадена е наредба се и секого да се исчистат од Мелник и да се оди во Демир-Хисар, а владата за ова патување на грчките жители им ставила на располагање и автомобили и вагони. Тие што не сакаа да одат беа тепани. Ова му го поврза татко му. Неговиот татко, старец, оттогаш починал од исцрпеност и ментална грижа.

ЗАБЕЛЕШКА: Во писмата што следат, многу војници пишуваат за „Бугарите“ во Македонија. Само сакам да го потсетам читателот дека во Македонија во 1913 година немало цивилни Бугари (надвор од бугарските владини функционери). Секој што не знаеше да зборува грчки или турски се претпоставуваше дека е Бугарин.

Следниве се **ИЗВАДОЦИ ОД ПИСМАТА НА ГРЧКИТЕ ВОЈНИЦИ** пронајдени во поштата на деветнаесеттиот полк на

грчката седма дивизија, заробен од Бугарите [Македонците поврзани со Егзархиската црква] во регионот на Разлог.

Писмо 1

РОДОП, 11 јули 1913 година.

Оваа војна беше многу болна. Ги запаливме сите села напуштени од Бугарите [Македонците поврзани со Егзархиската црква]. Тие ги палат грчките села [македонските села поврзани со Патријаршиската црква] а ние бугарските [македонските села поврзани со егзархиската црква]. Тие масакрираат, ние масакрираме и против сите оние од тој нечесен народ, кои паднаа во нашите раце, пушката Манлихер си ја заврши работата. Од 1.200 затвореници што ги зедевме во Нигрита, само четириесет и еден останаа во затворите, а секаде каде што бевме не оставивме ниту еден корен од оваа раса.

Те прегрнувам нежно, исто така
брат ти и жена ти,
СПИЛИОТОПУЛОС ФИЛИПОС.

Писмо 2

Г-дин Панаги Левенти,

Доктор

Аливерион Евбеја.

Во прилог го приложувам и писмото со честитка од мојот командант г-дин Контогири во кое ја пофалува мојата ескадрила која по повод краткиот престој од неколку дена на нашата дивизија доби наредба во пет часот да маршира. северно од Серес. За време на маршот се тепавме со бугарските комити (македонски револуционери) кои ги растеравме, откако халата уби најголемиот дел. Ги запаливме двете села Дутлии и Баница [Баница], домовите на застрашувачките комитации и поминавме сè низ огнот, поштедувајќи ги само жените, децата,

старците и црквите. Сето тоа беше направено без сожалување и милост, погубено со сурово срце и со уште посурова осуда.

Мерокостеница, 12 јули 1913 година.

Станиците на Армијата.

Љубов кон тебе и кон другите.

(потписот не може да се чита)

Наредник.

Писмо 3

Г-дин Сотир Панајону,

во селото Вициано, парохија Ithiou

Трикала де Тесалија.

Реката Несто, 12 јули 1913 година.

Овде во Вронду (Броди) зедев пет Бугари [Македонци поврзани со Егзархиската црква] и една девојка од Серес. Ги затворивме во затвор и ги задржавме таму. Девојката е убиена, а настрадале и Бугарите [Македонците поврзани со Егзархиската црква]. Им ги избравме очите додека се уште беа живи.

Со љубов:

КОСТИ.

Писмо 4

Бугарска граница, 11 јули 1913 година.

ПОЧИТЕН БРАТ ЈОАНИ:

Еве каде живеат архикомитациите [македонските револуционери]. Сите ги масакриравме. А местата што ги поминавме ќе ми останат засекогаш во сеќавање.

SER. КЛЕТАНИС.

Писмо 5

РОДОП, бугарска граница,

11 јули 1913 година.

БРАТ МИЦО:

А од Сер до граница ги запаливме сите бугарски села
[македонските села поврзани со Егзархиската црква].

Мојата адреса останува иста: 7-ма дивизија, 19-ти рег.; 12
баталјон на Родопи.

ЖОАН ХРИСТО ЦИГАРИДИС.

Писмо 6

НЕСТОС, 13 јули 1913 година.

Село Баништа [Баница],

Ако сакаш да знаеш за деловите каде што маршираме, сите се
бугарски села [македонските села поврзани со егзархиската
црква] и сите избегаа. Оние што останаа ги „јаде“ пушката
Манлихер и изгоревме и неколку села. Бугарите [Македонците
поврзани со Егзархиската црква] ја доживеаја истата судбина од
рацете на Србите [Србите].

С. НАКИС.

Писмо 7

Во пустината, 12 јули 1913 година.

...на бугарска територија ги тепаме Бугарите кои постојано се
повлекуваат и на пат сме да одиме во Софија. Ги разбеснувавме
со палење на селата, и одново и одново кога ќе најдеме по
едно или две, ги убивавме како врапчиња.

Твојот брат ЦОРЦ (името не се чита)

Набрзина ти пишувам.

Писмо 8

Зисис Кутумас до Николас Кутумас.

Со сегашноста ви давам вести за војната што ја направивме против Бугарите. Ги победивме и стигнавме до турско-бугарската граница. Тие избегаа во Бугарија, а ние ги масакриравме оние што останаа. Понатаму, ги запаливме селата. Ниту еден Бугарин [Македонец поврзан со Егзархиската црква] не остана. Само Господ знае што ќе дојде од тоа. Немам што повеќе да ти пишам. Останувам, твојот Син Зисис Кутумас. Многу комплименти од Тимиос. Тој е добро како и другите млади момчиња овде.

12 јули 1913 година.

Писмо 9

М. Захарија Каливанис,
Ерфос-Милипотамос,
етимо, Крит.
РОДОП, 13 јули 1913 година.

Печат на Командантот за јавна безбедност, Солун

Ги палиме сите бугарски села [македонските села поврзани со Егзархиската црква] што ги окупираме и ги убиваме сите Бугари [Македонци поврзани со Егзархиската црква] што паѓаат во наши раце. Го зедевме Неврокоп и бевме добро примени од Турците, од кои многумина дојдоа во нашите редови да се борат против Бугарите. Нашата армија е во контакт со српската и руманската [романска] војска, кои се на 32 километри од Софија. Во однос на самите себе, ние сме блиску до античката граница.

С. З. КАЛИЈАНИС.

Писмо 10

15 јули 1913 година.
МОЈОТ БРАТ СОТИР:

Фала му на Бога, добро сум во моментот кога ти пишувам. Во моментов сме на бугарско-тракиската граница. Што се однесува

до војната, не можам да ви кажам ништо за ситуацијата и што се случува. Работите што се случуваат се такви што никогаш не се случиле од деновите на Исус Христос. Грчката војска ги запали сите села каде што има Бугари [Македонци поврзани со Егзархиската црква] и масакрира сè што ќе сретне. Невозможно е да се опише што се случува. Господ знае каде ќе заврши ова. Дојде време да почнеме да се јадеме еден со друг.

Љубов од брат ти
ПАНАГИС БЕГЛИКИС.
Набрзина ти пишувам.

Писмо 11

Бугарска граница, 12/VII/1913 година.

Каде и да поминеме, дури ни мачките не бегаат. Ги запаливме сите бугарски села [македонските села поврзани со Егзархиската црква] што ги поминавме. Не можам да ти опишам подобро.

Твојот сакан брат
ЏОРЏИ (детски).
Мојата адреса е следна:
На капларот Стергиу Џорџ,
12-ти ескадрила, 3-ти баталјон, 19-ти рег.
7-та дивизија - ако е на гости, испратете понатаму.

Писмо 12

РОДОП, 13 јули 1913 година.
Драг мој ЛЕОНИДАС:

Чувајте се добро, како што сум јас. Тоа е она што ти го посакувам. Го добив вашето писмо, кое ми даде големо задоволство. Добив и од Аристид, кој е добро, и пишува дека и тој е запишан, што ме боли, бидејќи моите страдања се такви што не може да се утешат со солзи, бидејќи се е изгубено, бидејќи не можете да замислите што се случува. во војна. Запалени се села, па и мажи, а ние самите палиме и правиме полошо од Бугарите.

Твојот приврзан брат,
ТОМАС ЗАПАНТИОТИС.

Писмо 13

Г-дин Деметриос Хр. Цигарида
За грчката армија, во Мексиата како сувенир на Хипати-
Фтиотис.

Турско-бугарска војна. КОПРИВА (?),
11 јули 1913 година.

Печат на командантот на 19-ти рег.

Ми дадоа 16 затвореници да ги одведам во дивизијата и стигнав
само со 2. Другите беа убиени во темнината, масакрирани од
мене.

НИКО ТЕОФИЛАТОС.

Писмо 14

ВО БУГАРИЈА, 13 јули 1913 г.

Каква сурова војна се случува со Бугарите. Изгоревме се што
им припаѓа, села и луѓе. Односно ги масакрираме Бугарите
[Македонците поврзани со Егзархиската црква]. Колку сурово!
Земјата е преплавена со Бугари [Македонци поврзани со
Егзархиската црква]. Ако прашате колку млади Грци загинаа,
бројката надминува 10.000 мажи.

Твојот син, ЦАНТИЛАС НИКОЛАОС.

П.С. Пишете ми за уписите што се одвиваат. Тие сигурно се на
точка да примат старци. Проклетства за Венизелос.

Писмо 15

На Георги Д. Карка (војник)
Првиот оддел на санитарниот корпус, 9-та дивизија.

Аргирокастро, Епир.
Реката Нестор,
12 јули 1913 година.

ПОЧИТЕН БРАТ ЃОРГИ:

Фала му на Бога што сум доста добро откако ги поминав овие пет ангажмани. Да ви кажам дека нашата дивизија стигна до реката Нестор, односно до старата бугарска граница, а кралската војска ја помина оваа граница. По наредба на кралот ги палиме сите бугарски села [македонските села поврзани со Егзархиската црква], бидејќи Бугарите го запалија прекрасниот град Сер, исто така и Нигрита и многу грчки села [македонските села поврзани со Патријаршката црква]. Испаднавме многу посурови од Бугарите - ја навредувавме секоја девојка што ја запознавме. Нашата дивизија зеде 18 парчиња артилерија во добра состојба и две дотраени парчиња, вкупно 20 топови и 4 митралези. Невозможно е да се опише како Бугарите се распарчија и побегнаа. Сите сме добро, освен што К. Калуриоти беше ранет кај Нигрита, а Еванг Македонецот се здоби со бајонетска рана додека беше на дежурство, но и двајцата се полесни случаи. Спомни ме кај нашите сонародници и пријатели, иако откако поминав толку многу, фала богу не се плашам од Бугарите. Го зедев она на што имав право по сето она што ни го направија во Пангајон.

Мојот поздрав до тебе,
Н.ЗЕРВАС.
(Следат некои нечитливи зборови.)

Писмо 16

М. Aristidi Танасија, Камнијати.
Комуна Атанамоу; Трикала, Тесалија.
14 јули 1913 година.

ПОЧИТЕН БРАТУЧЕК:

Го добив вашето писмо од 1-ви и многу ми е драго што сте добро, како што, на крајот на краиштата, сме и ние до сега.

Дозволете ми да ви кажам, Аристиди, сè низ што поминуваме за време на оваа бугарска војна. Ноќе и дење притискаме право на бугарска територија и во секој момент „се впуштаме во борба; но човекот што ќе помине ќе биде херој за својата земја. Драг мој братучед, овде палиме села и убиваме Бугари, жени и деца [Македонци поврзани со Егзархиската црква]. Дозволете ми да ви кажам и дека братучедот Г. Кирицис има лесна рана во стапалото и дека сите ние, пријателите и односите сме многу добро, вклучително и нашиот зет Јани. Поздравете го мојот татко и мајка и целото ваше домаќинство, како и мојата братучетка Олга.

Тоа е сè што имам да кажам,
Со срдечна прегратка.
Твојот брат,
АНАСТАСЕ АТХ. ПАТРОС.

Писмо 17

М. Џорџ П. Соумбли,
Мегали Анастасова,
Алагонија, Каламас.
Родопи, 12 јули 1913 година.

ДРАГИ РОДИТЕЛИ:

Стигнавме до Неврокоп, каде што повторно нè очекуваа, зашто повторно се боревме цел ден, и ги бркавме (непријателот) до место каде што со бајонети се нафрливме на нив и зедевме осумнаесет топови и шест митралези. Тие успеаја да се извлечат и не можевме да земеме затвореници. Зедевме само неколку, кои ги убивме, бидејќи тоа се наши наредби. Секаде каде што имаше бугарско (македонски села поврзани со Егзархиската црква), го запаливме и го запаливме, за да не може повторно да никне оваа валкана раса Бугари. Сега сме „на бугарската граница и ако не ги поправат манирите, ќе одиме во Софија.

Со прегратка,
Вашиот син,
ПЕРИКЛИ СУМБЛИС

7-ма дивизија, 19-ти полк, 12-та чета, Солун.

Писмо 18

М. Кристофер Кранеа,
Rue Aristotle et de l'Epire 48.

Атина.

Родопи, 14 јули 1913 година.

Почитуван БРАТ ХРИСТОФЕР:

Пишувам од Родопи, бугарска позиција, два часа оддалечена од старата бугарска граница. Ако Господ ме поштеди, пак ќе пишам. Не знам колку понатаму ќе одиме на бугарска територија или дали ќе имаме уште борби, бидејќи не знам каков понатамошен отпор ќе треба да најдеме. Ако оваа војна треба да биде крај за мене, го молам Семоќниот да ве утеши многу; а пред се мајка ми и роднините; но се надевам дека Бог ќе ми го зачува животот. Парите за кои зборувате сè уште не се дојдени. Испратив неколку „мечки-лидери“ во подобар свет. Пред неколку дена мојот кум Васил Кростон се обиде да застрела осум комити [македонски револуционери]. Зедовме педесетмина кои ги поделивме меѓу нас. За мојот дел имав шест од нив и ги полирав. Тоа е сè што имам да кажам.

Поздрав од брат ти,
ДИМ. КРАНЕАС.

Писмо 19

М. Georges N. Yrikaki,
Вари-Петро, Кидонија,
Канеа, Крит.
Македонија, 12 јули 1913 година.

Почитуван Џорџ:

Потоа отидовме напред и го окупиравме мостот на Струма. Многу Бугари [Македонци поврзани со Егзархиската црква] беа скриени на различни места. Откако го окупиравме мостот, секој

ден наоѓавме бројни од нив и ги убивавме. Бугарите го запалија мостот за да го спречат нашето напредување кон Серес.

Со поздрав,
Ф. ВАЛАНТИНАКИ.
Ова е мојата адреса -
СТИЛИЈАН ВАЛАНТИНО,
19-ти полк, 3-ти баталјон, 9-та чета, 7-ма дивизија. Македонија.

Писмо 20

На А. М. Николас Харталупа,
Ксилокастро, Трикала, Коринт.
Родопски планини, 18/7/1913.

Почитуван БРАТ НИКОЛАС:

Јас сум многу добро и се надевам дека сте добри како мене. Се појавивме блиску до бугарската граница. Постојано притискаме и го ставаме непријателот во бегство...

Кога поминуваме покрај бугарските села [македонските села поврзани со Егзархиската црква] ги запаливме сите и ги фрлавме во отпад.
Со преградка, брат ти,
А. В. ТОДОРПУЛОС. (Иста адреса.)

Писмо 21

На Мене. Ангелики К. Лихуиди,
Манастираки, Акарнанија,
Ксиромера-Воница.
Родопи, 13 јули 1913 година.

ДРАГА МАЈКО:

Ви испраќам мои поздрави. Јас сум во добра здравствена состојба. Мораме - таква е наредбата - да ги запалиме селата, да масакрираме млади, само да ги поштедиме старите и децата. Но, ние сме гладни.

Со поздрав,
Твојот син ЖАН ЛИХУИДИС.

Писмо 22

На М. Кристо Чиопра,
Петрило, Аргитеа,
Кардица, Тесалија.
Реката Нестор,
13 јули 1913 година.

Почитувани роднини:

Мојот поздрав до тебе. Јас сум добро и се надевам дека сте во добро здравје. Ова е нешто како вистинска војна, а не онака со Турците. Се бориме дење и ноќе и ги изгоревме сите села.

Со поздрав,
КАМБАС НИКОЛАОС.

Писмо 23

Независен критски полк,
12-та компанија,
На капларот Ем. N. Loghiadi. Леасковики, Епир.
Добрисница, 12 јули 1913 година.

Денеска одговарам на вашите писма од 22 мај и 21 јуни.
Имавме мал ангажман во близина на Струма со бегалците од Кукуш [Кукуш] и Лана [Лагадина]. Пиштолите ги коселе на патот. Не успеавме да го окупираме мостот, кој тие го запалија при нивното повлекување кон Серес.
Ова писмо е испратено од Мехомија.

Поздрав од,
E. N. LOGHIADIS.

Писмо 24

До М. Димитри Коскинаки,
Скардело, Милопотамо,
Ретимо, Крит.
Неврокоп, 12 јули 1913 година.

ПОЧИТЕН БРАТУЧЕК:

Јас сум добро и се надевам дека сте и вие. Ги запаливме сите бугарски села [македонските села поврзани со Егзархиската црква] на нашата рута и речиси стигнавме до старите граници на Бугарија.

Со преградка,
Твојот братучед, С. КАЛИГЕПСИС.

Писмо 25

11 јули 1913 година.

Немам време да пишувам многу; овие работи веројатно ќе ги најдете во весниците. Невозможно е да се опише како се постапува со Бугарите [Македонците поврзани со Егзархиската црква]. Дури и селаните - тоа е месарница - ниту еден град или село не може да се надеваат дека ќе избегнат палење.

Јас сум добро, а и братучедот С. Коловелонис.
Со љубовна преградка,
Твојот брат, Н. БРИНИЈА.

Писмо 26

Бугарската граница,
11 јули 1913 година.

ПОЧИТЕН БРАТ АНАСТАСЕ:

Се надевам дека си добро. Не грижи се, во ред сум. Имавме многу ангажмани, но Бог ми го поштеди животот. Се скаравме кај Неврокоп и зедевме 22 топа и многу плен. Никаде не можат да ни се спротивстават, трчаат насекаде. Ние ги масакрираме

сите Бугари [Македонци поврзани со Егзархиската црква] кои ни паѓаат во канците и ги палат селата. Нашите тешкотии се без зборови.

Твојот брат, Николас АНГЕЛИС.
Те прегрнувам и ја бакнувам раката на татко ми.

Писмо 27

Доброунци,
13 јули. 1913 година.

ПОЧИТЕН БРАТ:

Сите села овде се бугарски [македонски села поврзани со Егзархиската црква], а жителите бегале бидејќи не сакале да се предадат. Ги запаливме сите села и ги искршивме - нечовечки бизнис; и морам да ти кажам брате дека ги стрелаеме сите Бугари [Македонци поврзани со Егзархиската црква] што ги земаме, а ги има во добар број.

Со прегратка,
Твојот брат,
Ал. Д----ГЕАС. (Нечитливо.)

Писмо 28

Баница [Баница], 11 јули 1913 година.

Драг мој ЛЕОНИДАС:

Не можам да најдам хартија да ви пишам, зашто сите села овде се изгорени и сите жители избегаа. Ги палиме сите нивни села, а сега не сретнуваме жива душа. Морам да ви кажам дека сме блиску до старите граници на Бугарија. Ја окупиравме цела Македонија освен Тракија.

Сакам веднаш одговор.

Ова е мојата адреса,

ДЕТЕР ЃОРГИ КОРКОЦИ,

19-ти полк, 3-ти баталјон, 11-та чета, 7-ма дивизија - каде и да сме.

Следниот извештај го дал еден млад руски офицер кој го посетил поширокиот регион Кукуш. За поручникот В. Лебедев не се знае многу, освен дека тој бил офицер за врска во француската војска на фронтот во Солун, или поточно на македонскиот фронт. Малку се знае за него бидејќи практично е невозможно да се идентификува овој млад човек само врз основа на заедничко руско презиме. Впрочем, тоа е ирелевантно, исто како и фактот што тој употребил неколку различни имиња за да ги опише „Македонците“. Но, треба да се напомене дека луѓето со кои контактирал сите се нарекувале Македонци.

Важно е да се напомене дека овој опис ни доаѓа од сведок со остро чувство за набљудување и богатство на изразување. Дополнително, како што и самиот истакна, одлично ги разбирал луѓето и затоа ни ги дал нивните приказни како дополнување на она што го видел и опишал себеси. Очигледна е и неговата вистинитост, испреплетена со неговото човечко сочувство за страдањата на Македонците, жртви на двете балкански шовинистички страсти од најдолниот вид, толку типични за времето. Тој беше набљудувач без предрасуди.

Неговото сведоштво е редок и високо ценет извор на информации, а во исто време и со неоспорна историска автентичност. Неговите извештаи се историски документ за последиците од двете балкански војни во Македонија воопшто и за страдањата на македонскиот народ особено. Тоа е од особено значење за грчката окупирана Македонија, бидејќи драматичните настани што се случија во регионот на Кукуш се од сличен карактер со оние што се случија во јужните региони на Македонија до јуни 1913 година, а кои беа окупирани од бугарската армија. .

Тоа е ретко сведоштво, бидејќи жителите на Кукуш, по тие два страшни дена во јуни 1913 година, кога местото беше изгорено, веќе бегајќи преку линијата на фронтот, не можеа ниту да ги

видат ниту да ги опишат урнатините и пустошот што следеше по повлекувањето на Бугарите и доаѓањето на грчката војска. Подоцна можеа да раскажуваат само за животот во постарите денови. До декември 1915 година, кога нашиот патник го прошета овој регион, фронтот Солун веќе беше воспоставен кај Кукуш, минувајќи низ овој регион на Македонија по тогашната српска и грчка меѓународна граница.

Тој е исто така автентичен бидејќи прикажува ситуација речиси непроменета од јуни 1913 година. Доаѓа само две години подоцна по катастрофата што го снајде овој регион, чии етнички карактеристики никогаш повеќе немаше да бидат исти. Има нешто посуштинско: тоа е фактот дека таму владее само земјата, плодна и убава, но опустошена и ненародна. Тоа беше резултат на нововоскреснато, средновековна природа, напори за освојување.

Грчките колонисти ќе ги населат овие делови посистематски десет години подоцна и тоа требаше постепено да внесе нов живот во пуста земја. Затоа оваа глетка што ја виде и толку живо ја опиша имаше толку застрашувачки ефект врз умот на Лебедев. Уништена земја, земја без луѓе пред самите порти на Солун може да се види дури и во овие денови; глетка која го буди истото морничаво чувство кај секој непристрасен минувач, кој не мора нужно да биде Македонец. Сето тоа беше директен резултат на двете балкански војни, кои барем за Кукуш беа династички освојувачки војни и кои многу соодветно може да се наречат војни за истребување.

Има една реченица која особено ни го привлекува вниманието. Во него Кукуш е опишан како „гнездо на комити“ (востаници). Лебедев очигледно го земал од друг извор. Напишано од кој? Контекстот и начинот на кој е напишано сугерираат дека сигурно бил грчки извор. Ако зборуваме поточно, тоа мора да било токму такво место за грчките шовинисти. Од нивна гледна точка, нивните планови и интереси, нормална процедура беше да се опише како таква. Беше неопходно морално да се оцрни жртвата пред неговото освојување и уништување за да се оправда делото и во очите на сопствената нација и во очите на другите: жртвата требаше да биде етикетирана на пезоративен

начин. Тоа го правеле освојувачите и владетелите ширум светот, и пред и по балканските војни. Грчките шовинисти често го користеа овој погрден израз за да ги опишат македонските партизански села во последната војна, до 1944 година, преправајќи се дека заборавиле дека модерна Грција е дете на грчката антитурска револуција.

Времињата се менуваат, а и владетелите. И сепак, Кукуш не беше „гнездо на комити“, туку македонско револуционерно гнездо, и едно од многуте. Имаше важна улога во македонското просветителско движење уште од времето на Димитар Миладинов. За време на Илинденското востание во 1903 година дал повеќе од 200 доброволни востанија. Тоа е и родното место на Готче Делчев, а од четворица Македонци делегирани во Османлискиот парламент, двајца биле од овој крај, Димитар Влахов и Христо Делчев.

Кукуш имаше добро организиран и развиен образовен систем, читална со богата библиотека, десетици млади луѓе со високо образование: професори, доктори, инженери, економисти и правници. Сите тие се школувале во Европа, Русија, Цари Град (Константинопол) и Бугарија. Имаше многу значајно место во општествениот живот и историјата на македонскиот народ. Но, сето ова важи само до несреќните денови на 20-ти и 21-ви јуни 1913 година.

Следниот избор на извадоци се преземени од публикацијата „En Macedoine avec l'armée française. Impressions d'un officier Russe“, сочувана во париска библиотека.

„Мојот водич е задоволен што може да зборува руски со мене и што разбирама македонски. Овде сме веќе на местото каде што изгоре се. ..Невозможно е да се лоцира ниту едно село кое не е изгорено. Сите села изгореа. Во овој регион Грците ги запалија, бидејќи населението беше словенско. Бугарите (бугарската војска- М.П.) го направиле истото со селата кои биле населени со Грци [Македонците поврзани со Грчката Патријархска црква]. Некогаш тоа беа Србите, на други места Турците. ..(трите точки на Лебедев - М.П.) Македонците трпеа грабежи и

уништувања насекаде. Нивите се претворија во необработена земја; урнатините се обраснати со плевел; нема живот.

Дали е ова ослободителна војна? -Воздивнувајте народот, додека сè е изгорено и ограбено, целото население протерано, бегало или отфрлено. Подобро ни беше за време на турското владеење.

Селцето немало повеќе од 30 до 40 куќи: Да, тие мора страшно да се придржувале на својата религија, бидејќи такви храмови изградиле за време на турското владеење. Но, денес дојдоа ослободителите. Ги протераа луѓето и ги запалија селата. Црквите се речиси уништени, дури и штркот ја напушти камбаната. А сепак црквата не е пушта. На восокот околу олтарот се лепат мали монети и во светилката со икона секогаш има масло.

Ни доаѓа овчар од блиското пасиште.

-Немаме свештеник - рече тој. Свештеникот побегнал заедно со селаните во 1913 година, но црквата е секогаш црква. Еве ние доаѓаме, носиме иконски кандила и се молиме на Бога.

-Но кој си ти?

-Ние сме Македонци, Грци Македонци. А земјата е турска.

-Што мислиш?

-Тоа му припаѓа на турскиот бег кој замина пред војната. Тој е во Истанбул, но дава се од себе да наплати за се, дури и за тревата. Скапо ни наплаќа.

-А кога сè уште беше селото, чија беше земјата?

-Тоа отсекогаш било негово.

-Но кажи ми, драг пријателе, кој го изгоре селото?

-Тоа беа Грците. Го запалија. Многу е лошо, го запалија селото, селаните беа избркани, многу е лошо.

Влегов во гробиштата на црквата. Мали мермерни крстови ги обележуваат гробовите. „Еве лежи...“ „Тука лежи Михаил Танчов“. На секој крст натписот започнува со овие зборови, а оваа фраза ја најдов на сите црковни гробишта што ги посетив од Вардар до Галик.

Големиот град Кукуш е во урнатини. Белиот манастир Св. Ѓорѓи, заштитникот на Македонија се издига од ридот што доминира над градот. Овој манастир е вистински скапоцен камен, вистинско чудо на македонската уметност. За време на празниците и семејните гозби за заштитниците доаѓаа да се молат од секаде: Бугари, Грци, дури и Турци. Порано, за време на турското владеење, тоа никому не му пречело. Но, денес работите се сменети.

Кукуш бил богат град, населен со 8.000 Бугари [Македонци поврзани со Егзархиската црква] и 20.000 Турци. Бугарите победиле и го освоиле (Бугарската војска по Првата балканска војна - М.П.) Кога дошле во близина на градот Турците избегале за Турција. Бугарите им ја зедаа земјата. Го држеа Кукуш 8 месеци под окупација и потоа започна братоубиствената војна, односно Втората балканска војна. По битката за Кукуш целото население побегнало и отишло во Бугарија по бугарската војска. Новите освојувачи, Грците, го запалија ова „гнездо на комити“. Малку куќи беа поштедени: џамијата и празните турски бараки, мизерни сини и жолти.

Македонците веруваат дека правдата ќе биде задоволена, дека ќе триумфира над неправдата, но јас навистина се сомневам дека оваа нивна желба ќе се оствари. Македонија ќе продолжи да биде уште долго време земја на тагата и смртта.

Во сите села и населени места во кои се уште има траги од зачуван живот, може да се види истата глетка. Бегалци, секогаш и секаде. Бегалци меѓу кои најочајни се Циганите, кои отсекогаш воделе живот на скитници, а кои сега дошле овде да се сместат меѓу урнатините. Пустите села се населуваат со

бегалци кои би направиле се, било за грчкиот трговец во Солун или Атина или за турскиот бег кој сега живее во Истанбул.

ЗАБЕЛЕШКА: Морам повторно да нагласам дека во Македонија во 1913 година немало грчки, бугарски или српски села како што се повикуваат авторите на извештајот на Карнеги. Мнозинството од домородните луѓе кои живееле во Македонија пред грчката, српската и бугарската окупација биле Македонци. Меѓу Македонците живееле и турско, албанско и влашко малцинство.

Единствените Грци кои живееле во грчката окупирана Македонија биле колонистите кои грчката држава ги населила таму по окупацијата и поделбата во 1913 година.

ИЗГОРЕНИ СЕЛА

Списокот на опожарени села што следи ќе се утврди дека е точен, во смисла дека не вклучува села што не биле изгорени. Но, тоа е далеку од комплетно, освен во областа Кукуш и Струмница.

Многу други села беа изгорени, особено во областите Сера и Драма. Во многу случаи не успеавме да го откриеме точниот број на куќи во едно село. Ќе се забележи дека списокот вклучува неколку турски села на бугарска [окупирана] територија запалени од Грците и неколку села запалени од Србите [Србите]. Меѓутоа, огромното мнозинство од селата се бугарски [македонски] села запалени од грчката војска во нејзиниот марш кон север.

Бројот на опожарени села вклучени во оваа листа е 161, а бројот на изгорени куќи е приближно 14.480.

Проценуваме дека бројот на куќите што Грците ги изгореа во втората [балканска] војна не може да падне од 16.000.

Бројките што следат по имињата го покажуваат бројот на куќи во секое село.

Округ Струмница

Единаесет бугарски [македонски] села запалени од Грците, со број на куќи во секое:

Дабилија (50), Новосело (160), Велиуса, Монастира, Сврабите, Попчево (43), Костурино (130), Раборци (15), Чам-Тчифлик (20), Балдевци (2), Зубово (30).

Девет турски села запалени од Грците: Амзали (150), Гечерли (5), Чанакли (2), Ново-Махала (2), Еднокуково (80), Секирник (30), Соучица (10), Свидовица (10), Борисово (15).

Две патријаршиски села: Мокрени (16), Макриево (10), со три четвртини од градот Струмница, околу 1.000 куќи и дуќани.

Севкупно, над 1.620 куќи.

Округ Петриц: Четиринаесет села изгорени од Грците: Чарбаново, Брезница, Мураски, Митиново, Орманли, Мичнево, Старочево, Клуч, Коњарене, Каларево, Микрево, Габрене, Скрит, Смоларе, (последните две делумно).

Област Раслог: Добриништа (298).

Округ Горна: Џумаја, Симитли, Долно-Сучица, Србиново (200) (последен опожарен од Грците по потпишувањето на Букурешкиот мировен договор).

Округ Мелник: Шеснаесет бугарски [македонски] села запалени од Грците: Спатово, Макрикостеново, Склаве (30), Свети-Врач (200), Ливоуново (60), Долни-Орман (90), Чифлицитет, Препетчено (20).), Капотово, Кромидово, Харсово (100), Долна-Оумица, Хотово, Спатово (16), Спанчево (30), Отово (60).

Област Неврокоп: Седум бугарски [македонски] села запалени од Грците: Долна-Броди (300), Либијачово (400), Кара-Кеуи (40), Годлево, Тарлис (10), Обидин, Чам-Чифлик (и десет куќи во градот Неврокоп) (исто така турското село Копривник (100)).

Солунски округ: Бугарски [македонски] села изгорени од Грците: Негован, Равна, Богород.

Област Зилијахово: бугарски [македонски] села изгорени од Грците: Скријево, Либечово. Калапот (делумно), Алистратик (делумно), Гурецик.

Округ Кукуш: Четириесет бугарски [македонски] села изгореа од Грците: Кукуш град 1.846 куќи, 612 дуќани, 5 воденици. Ицилар (70), Алиоцалар (50), Голијабаче (40). Саламанли (15), Амбар-Кеул (35), Караја-Кадар (25), Алчаклиш (13), Шешлово (30), Стресово (20), Чикирлија (15), Ирикли (20), Грамадна (100), Алексово (100), Морарци (350), Рошлево (40), Мотолево (250), Планица делумно (180), Ниманци (40), Постолар (38), Јенско (45), Куцумарли (30), Биглирија (18), Казаново (20), Драмомирци (115) делумно, Гавалнци (45), Крецово (45), Михаилово (15), Калиново (35), Цигунци (35), Харсово (50), Новоселени во дел (20), Маловци (20), Вригитурци (15), Гарбахел (30), Хајдарли (10), Даутли (18), Тхтемница (40), Рајахово (150) делумно, Гола (15).

Во сите 4.725 згради.

Округ Дојран: Единаесет бугарски [македонски] села запалени од Грците: Акањели (150), Дурбали, Николиц, Патарос, Сурлево, Попово, Хасанли, Брест, Владаја, Димонци, Ратарци.

Округ Демир-Хисар: Пет бугарски [македонски] села изгорени од Грците: Кручево (800), Кирчево (180), Червишта (170), Германски (80), Цута-Махала.

Округ Сер: Шест бугарски [македонски] села изгорени од Грците: Дутли (100), Ореховац (130), Дреново, Моклен, Фрухтани, Баница (120).

Округ Гевгели: Петнаесет бугарски [македонски] и три влашки села изгореа, главно од Грците, но во два случаи од Србите [Србите]: Сехово, Шлопенци, Матчуково, Смол, Бајалци, Марвенци, Ореховица, Смоквица, Баленциков, Браји. ,

Костурино, Муин, Стојаково, Фурца, Охани, Хоума (влашки), Лонгунца (влав).

Во овој момент е важно да се забележи дека македонскиот народ не кренал оружје против напаѓачките сојузнички војски (грчки, српски и бугарски). Наместо да им се спротивстават, Македонците ги пречекаа сојузничките војски и всушност им помогнаа да ги иселат турските сили од Македонија.

Злосторствата извршени врз цивилното население во Македонија, вклучително и палењето на селата, беа едноставно ладен чин на геноцид извршен за да се искорени македонското население со цел да се направи простор за грчката колонизација.

„АНАСТАСИЈА ПАВЛОВА, вдовица од Гевгелија.

Непосредно пред избувнувањето на втората [балканска] војна, престојувал со ќерка ми, учителка во селото Боиница. Една грчка госпоѓа дојде од Солун и им подели пари и униформи на Турците од тоа место шест-осум дена пред избувнувањето на втората [балканска] војна. Таа ги повикала и Бугарите [македонските парохијани на Егзархиската црква] од селото и им рекла дека не смеат да замислуваат дека ова село ќе и припадне на Бугарија. Таа го повикала бугарскиот свештеник [егзархиски свештеник] и го прашала дали ќе стане Грк. Тој одговори „сите сме Бугари [Македонци кои припаѓаат на Егзархиската црква] и Бугари [Македонци кои припаѓаат на Егзархиската црква] ќе останеме“. Имаше некои грчки офицери со оваа госпоѓа кои го фатија свештеникот за брада. Тогаш на луѓето што стоеја, околу педесет, им ги врзаа рацете зад грб и беа тепани од војниците. Им било кажано дека мора да потпишат писмена изјава дека ќе станат Грци. Кога одбија да го направат тоа, сите беа однесени во Солун. Кога ги немаше мажите, војниците почнаа да ги навредуваат жените од местото, тројца војници обично на една девојка. [Таа именуваше неколку случаи на кои била сведок.] Војниците навреме дојдоа во мојата куќа и ме прашаа каде е ќерка ми. Реков дека е болна и дека мора да оди во Гевгели. Тие инсистираа да ја донесам кај нив.

Грчкиот учител од селото, Христо Попаров, кој бил со војниците, бил најнавредлив од сите.

Ми се заканија дека ќе ме убијат ако не ја произведувам. Војниците потоа влегоа во собата и ме претепаа со кундаците од пушките и јас паднав. „Сега“, рекоа тие, „тие им припаѓаш на Грците, твојата куќа и се што е во неа“, и тие ја ограбија куќата. Потоа дојдоа шеснаесет војници и повторно ја повикаа ќерка ми, а бидејќи не ја најдоа, ме искористија мене. Бев затворен во сопствената куќа и никогаш не останав сам. Четири дена пред војната ми дозволија со двајца војници да одам со железница во Гевгели за да ја донесам ќерка ми. Таа навистина беше во селото Цавато. Во Гевгели, војниците ми дадоа дозвола да одам сам во селото да ја донесам. Надвор од селото сретнав пет грчки војници, кои ме поздравива цивилизирано и побараа веста. Одеднаш пукаа со пушка и викнаа: „Застани, старица“. Потоа испукаа шест куршуми за да ме исплашат. Побрзав и влегов во селото непосредно пред војниците. Ми ги врзаа рацете, почнаа да ме тепаат, ме соблекоа и ме фрлија на земја. Некои српски војници беа во селото и се мешаа со Грците и ми го спасија животот. Ќерка ми беше скриена во селото и виде што се случува со мене и излезе да истрча да се откаже, за да ја спаси мајка си. Таа одржа говор пред војниците и рече: „Браќа, кога работевме толку долго заедно како сојузници, зошто ја убивате мајка ми? Војниците само одговориле дека и неа ќе ја убијат. Потоа им го покажав пасошот што ми беше даден во Боиница. Не можам да читам грчки и не знаев што има на него. Се чини дека она што беше напишано таму беше „Ова е мајка која треба да оди да ја најде својата ќерка и да ни ја врати назад кај нас“. Грчките војници тогаш видоа дека се бараше мојата ќерка, а не јас, а ќерка ми извика: „Сега се изгубив“. Војниците ми понудија избор да останам во селото или да одам со ќерка ми во Гевгели. Се молев да не остават сами заедно каде што бевме до сабајле и на тоа се согласија. Нокта побегнав со ќерка ми, која се маскираше во машка облека, на место оддалечено два часа, кое беше окупирано од бугарски војници. Потоа отидов сам во Гевгели и веднаш потоа избувна втората војна.

Бугарите го зазеле градот и потоа се повлекле од него, а Грците влегле во него. Во моментот кога влегоа, почнаа да убиваат

луѓе неселективно на улица. Еден човек по име Антон Бахарџи беше убиен пред мои очи. Видов и една Гркинка по име Хелена како уби богат Бугарин [Македонец кој припаѓа на Егзархиската црква] по име Хаџи Тано со својот револвер. Друг, чие име не знам, бил ранет од војник. Следеше паника во градот и општ лет. Надвор од градот сретнав голем број грчки војници кои со себе имаа шеснаесет бугарски [македонски припадници на Егзархиската црква] девојки како свои затвореници. Сите плачеа, неколку беа соблечени, а некои беа облеани во крв. Војниците беа толку многу зафатени со овие девојки што не ни се мешаа и ни дозволија да избегаме покрај нив. Кога го преминавме мостот на Вардар, видовме оставени мали деца и едно девојче кое лежи како мртво на земја. Коњаницата доаѓаше зад нас. Немаше време да се помогне. Се водеше долга битка и можевме да го слушнеме топот, но никој не пукаше врз нас. Осум дена бегавме во Бугарија и многумина загинаа по пат. Бугарските војници ни дадоа леб. Ја најдов ќерка ми кај Самаков. Моја единствена утеха е што ја спасив нејзината чест“. (Стр. 304, 305) Џорџ Ф. Кенан. „Другите балкански војни“ Истражување на донацијата Карнеги од 1913 година во ретроспектива со нов вовед и размислувања за сегашниот конфликт. Вашингтон, ДЦ: Карнеги донација за меѓународен мир, 1993 година.

Денационализирање на Македонија

Со Договорот од Лозана во јули 1923 година, грчко-турската војна заврши. Грција и Турција потпишаа договор за размена на население користејќи ја „религијата како основен критериум за националноста“. (Стр. 120, Ричард Клог, Кратка историја на модерна Грција)

Изданието на списанието National Geographic од ноември 1925 година најдобро ја илустрира големината на човечкиот бран, дрскоста на грчките и турските власти и целосното непочитување на човечкиот живот.

„Најголемиот пат во историјата, трагедијата го следи Блискиот Исток додека Грција и Турција разменуваат два милиони свои луѓе. ...1922 година започна она што може да се нарече најголемото, најспектакуларното патување во историјата - задолжителното преселување на два милиони христијани и муслимани преку Егејското Море“. „...почетните епизоди на драмата за размена беа изведени во придружба на пукањето на топовите и штракањето на митралезот и со поставките посочени од пламенот на холокаустот во Смирна“. (Страница 533, Мелвил Чатер, National Geographic, ноември 1925 година)

„Удар на пенкалото прогонува 3.000.000 луѓе. Слободно може да се каже дека историјата не содржи повонреден документ. Никогаш досега во светскиот долг натпревар на фолк-скитање немало 2.000.000 луѓе - и секако не помалку од 3.000.000 ако ретроактивната клаузула е можна за целосна примена - биле протерани и повторно усвоени со удар на пенкалото“ (страница 569, National Geographic, ноември 1925 година). „Дури и да се смета како доброволно патување наместо задолжителна размена, движењето би било без паралела во историјата на емиграцијата“. „Може само да се додаде дека историјата никогаш не создала документ потешок за извршување. За да се намалат овие тешкотии, разменливоста се заснова на религијата, а не на расата. Поради петвековната турска доминација во Грција, сложеноста во одредувањето на расниот статус на поединецот честопати е таква што ќе го расплаче

пописникот“. (страница 570, National Geographic, ноември 1925 година)

„Грција со една петтина од територијата на Турција има 1.500.000 луѓе повеќе. Турција со население од 5.000.000 жители и природно богата територија содржи само 15 луѓе до квадратна милја... Грција, со помалку од една петтина од турската површина, се појавува со население кое го надминува последното за прв пат за 1.500.000 луѓе во просек од 123 до квадратна милја“. (страница 584, National Geographic, ноември 1925 г.)

„Најголемиот пат во историјата чинеше 300.000 животи. Конзервативните проценки го ставаат на 300.000 животи изгубени од болести и изложеност“. (страница 584, National Geographic, ноември 1925 г.)

„Вистинската размена беше многу оценета во корист на Турција, бидејќи околу 380.000 муслимани беа разменети за нешто како 1.100.000 христијани“. „Вкупното население во Грција се зголеми меѓу 1907 и 1928 година од 2.600.000 на 6.200.000. „По грчкиот напредок во 1912 година, на пример, грчките елементи во грчка Македонија сочинуваа 43 отсто од населението. До 1926 година, со преселувањето на бегалците, грчкиот елемент се искачи на 89 проценти. (Стр. 121, Ричард Клог, Кратка историја на модерна Грција)

По сето ова, изненадувачки (и срамно) Грција сè уште тврди дека нејзиното население е хомогено; директни потомци на народите на древните градски држави.

„Ако Грција денес постои како хомоген етнос, таа го должи ова на [Малоазиската катастрофа]. Да не дојдеа стотиците илјади бегалци во Грција, грчка Македонија денес немаше да постои. Бегалците ја создадоа националната хомогеност на нашата земја. (Антониос Кандиотис, митрополит Лерин, страница 141 во Анастасија Каракасиду, Полиња со жито, ридови од крв)

Според Каракасиду, речиси половина од бегалците биле населени во урбаните центри и руралните средини во

Македонија. „Барајќи локации на кои ќе се насели оваа маса на човештвото, грчката влада погледна на север кон новосоздадената земја во Македонија...“ „...до 1930 година, 90 проценти од 578.844 бегалци населени во рурална Грција беа концентрирани во региони на Македонија и западна Тракија. Така, Македонија, новостекнатата втора „корпа за леб“ на Грција (по Тесалија), стана складиште за бегалци од Источна Тракија, Понт и Мала Азија. (Стр. 145, Анастасија Каракасиду, Полиња со пченица, ридови од крв)

Грчките влади никогаш не направиле искрен обид да го решат прашањето за Македонците и нивните етнички права во Грција.

Иако постоеја некои изгледи за основни човекови права за македонскиот народ во грчката држава во раните 1920-ти, тие изгледи изумреа бидејќи Грција ја заостри контролата врз Македонија со спроведување на повеќе расистички политики за асимилација. Ако тоа не беше доволно, на 18 декември 1936 година грчката влада донесе правен акт за „Активности против државната безбедност“. Со овој чин илјадници Македонци беа уапсени, затворени и протерани од својата татковина. Меѓу другото, Метаксас на 7 септември 1938 година со законскиот акт 2366 го прогласил македонскиот јазик и им забранил да го зборуваат со изрекување високи парични казни и затвор.

Чинот на забраната за употреба на македонскиот јазик во Грција најдобро се илустрира со примерот како тоа беше спроведено во населбата Асариос (Гиувезна). Еве цитат од книгата на Каракасиду, полиња со пченица, ридови од крв.

„[Ние] го послушавме претседателот како артикулира до Советот дека во согласност со одлуката [#122770] на господинот министер, генерален гувернер на Македонија, сите општински и општински совети ќе забранат, преку [административни] одлуки, да се зборува за други идиоми на застарени јазици во областа на нивната јурисдикција за реконституирање на универзален јазик и нашата национална слава. [Претседателот] предложи [] зборувањето на различни идиоми, странски [јазици] и нашиот јазик на нечист или застарен начин во областа на населено место Асариос ќе биде

забрането. Одлука за населено место Асириос бр. 134, 13 декември 1936 година“. (Стр. 162, Анастасија Каракасиду, Полиња со пченица, ридови од крв)

До 1928 година, 1.497 македонски места во грчката окупирана Македонија беа хеленизирани (ЗАКОН 4096) и сите кирилични натписи пронајдени во црквите, на надгробните плочи и иконите беа уништени (или препишани) што го натера англискиот новинар В. Хилд да рече: „Грците не само ги прогонуваат живите Словени (Македонци)..., но ги прогонуваат и мртвите. Не ги оставаат на мир ниту во грбовите. Ги бришат словенските натписи на надгробните споменици, ги отстрануваат коските и ги палат“.

Во годините по Првата светска војна, македонскиот народ беше подложен на опсежни мерки на систематска денационализација. Примената на овие „шеми за денационализација“ беа толку обемни и агресивно спроведени што долгорочно ја нагрizuваа волјата за отпор на македонскиот народ.

„Во Грција, во 1929 година за време на владеењето на Елептериос Венизелос, беше издаден правен акт „За заштита на јавниот ред“. Во согласност со овој закон, секое барање за државјанство се смета за велепредавство. Овој закон се уште е на сила.

На 18 декември 1936 година, диктаторската влада на Метаксас издаде правен акт „За активност против државната безбедност“ врз основа на кој илјадници Македонци беа уапсени, затворани, протерани или протерани (ЕКЗОРИЈА) на сушните, негостопримливи грчки острови, каде што многумина загинаа. Нивниот криминал? Да се биде етнички Македонец по раѓање.

На 7 септември 1938 година е донесен законскиот акт бр. 2366 за забрана на употребата на македонскиот јазик. Сите македонски локалитети беа преплавени со плакати: „Зборувај грчки“. Отворени се вечерни училишта во кои полнолетните Македонци се учеа грчки. Во тоа време не функционираше ниту едно македонско училиште“. (Стр. 8, Што Европа заборави:

Борбата на Македонците од Егејот, Извештај на Здружението на Македонците во Полска)

Многу Македонци беа казнети, тепани и затворени затоа што зборуваат македонски јазик. Возрасните и училишните деца беа дополнително понижени со тоа што беа принудени да пијат рицинус кога фатени како зборуваат македонски.

Во Вардарска (Република) Македонија, југословенската влада го нападна проблемот на денационализација и асимилација со донесување закони, како што е „Резолуцијата за населување на новите јужни региони“ од 24 септември 1920 година, дизајнирана ефективно да ги исклучи Македонците од поседување каков било имот. . Македонскиот јазик беше забранет заедно со културните институции преку единствен код познат како УРЕД од 30 декември 1920 година, кој имаше за цел да ги прогонува сите политички и синдикални здруженија.

Најголемиот дел и најголемиот дел од обработливата македонска земја беа доделени на офицерите на српската армија кои го преживеаја Солунскиот фронт од Првата светска војна. Земјиште беше доделено и на српските администратори во Македонија, вклучително и владини бирократи, судии и полиција. Мерките за денационализација беа надополнети со агресивни програми за превоспитување кои произведуваа „мали Срби“ од македонските деца. Што се однесува до возрасните кои не сакаат, им беа дадени две опции - „живеј како Србин“ или „умри како Македонец“!

Во Пиринска (бугарска окупирана) Македонија, бугарската влада спроведе задолжителна промена на името и, преку репресивни политички и економски средства, го засили процесот на асимилација. Првично, земјишните реформи ги фаворизираа сиромашните, вклучително и македонските селани. Подоцна, сепак, и тоа се промени и Македонците овде беа изложени на слична судбина како и Македонците во Егејска (грчка окупација) и Вардарска (српска окупација) Македонија.

Македонците во Албанија претставуваа мала закана за авторитетот на Албанија и се однесуваа релативно подобро од

нивните роднини во Грција, Бугарија и Србија. Жителите на селото не биле прогонувани или подложени на сеопфатни програми за денационализација. Како резултат на тоа, македонската култура процвета, останаа оригинални имиња, а луѓето зборуваа македонски непречено.

По завршувањето на Големата војна (Првата светска војна) имаше мир во Европа. За жал, Македонците продолжија да ја трпат денационализацијата, присилната асимилација, принудната емиграција и економската негрижа од Грција, Србија и Бугарија.

Геноцид извршен за време на Граѓанската војна во Грција од 1946 до 1949 година

Граѓанската војна во Грција беше изведена војна, изведена од Англичаните за да се постигнат две цели; ослободете се од комунистичката закана и иселете го македонското население.

Откако Грција етичко го исчисти своето население со ослободување од муслиманите, Македонците и Албанците од нејзината територија, таа се прогласи за хомогена составена од 98% чисти Грци и 2% муслимански Грци.

Причината поради која се прогласи дека има 2% муслиманско население е да се смири Турција за Турците да не ги протераат христијаните од Истанбул. Грција се надеваше дека христијанското население во иднина ќе расте и Истанбул ќе биде нивен. Но, се чини дека тоа и се врати на Грција, бидејќи поради повисокиот наталитет, муслиманите ги надминаа христијаните.

Кога Грците ја консолидираа својата моќ во Македонија, му рекоа на македонскиот народ дека ова е Грција сега и дека тие сега се Грци, и ако не се согласат, можат да земат што можат да носат и веднаш да заминат. Многумина го направија токму тоа; си ги собраа работите и си заминаа.

Сите Македонци муслимани беа избркани, а исто така и Македонците кои инсистираа да бидат Македонци, а не Грци, Срби или Бугари. Оние кои премногу инсистираа се најдоа со јамка околу вратот обесена на дрво.

Нешто подоцна Грција разменила население со Бугарија и се ослободила од повеќе Македонци и увезла секакви не-Грци од Бугарија и од Кавказ кои тврделе дека се Грци.

Пред 1913 година и пред грчко-турската војна, македонскиот народ што живееше во грчката окупирана Македонија беше мнозинство со малцинства како Албанци, Власи, Турци христијани и други. Откако Грција ги окупираше македонските територии, таа се исчисти од не-Грци; ги асимилираше сите

што можеше, ги истера оние што не се согласуваа со нејзините принципи и ги затвора и уби сите што предизвикуваа неволја.

Но, оние кои беа асимилирани сè уште беа Македонци и сè уште мнозинство во окупираната Македонија од Грција, тоа се додека Грција не депонираше 600.000 турски христијански доселеници и колонисти што ги стекна за време на размената на населението со Турција со Договорот од Лозана.

После тоа Грција објави демографска статистика во која се тврди дека населението во Грција е 98% чисто грчко и 2% муслиманско грчко. Оттогаш Грција го прикрива фактот дека Македонците постојат во Грција и ги доведува во заблуда своите покровители, особено Англичаните, за нејзиниот етнички состав.

Откако Грција ги окупираше македонските територии, ги затвори сите училишта и цркви на македонски јазик и ги протера свештениците. Македонскиот јазик и македонските имиња беа забранети, а Македонците внатрешно се нарекуваа Бугари, Срби или староседелци. Со закон сите имиња на места биле хеленизирани; тоа е имињата на градовите, селата, реките, езерата и планините беа отфрлени и на нивно место беа ставени грчки имиња. Во исто време Македонците беа принудени да ги сменат името и презимето; секое македонско презиме мораше да завршува на „ос“, „ес“, „у“ или „пулос“.

Во годините по Првата светска војна, македонскиот народ беше подложен на опсежни мерки на систематска денационализација.

Еден од најлошите Грци со кои требаше да се соочи македонскиот народ беше Метаксас. Метаксас и неговите фашистички поддржувачи беа крајно антимакедонски и сакаа да се избрише сè што е македонско, вклучително и македонскиот јазик.

Сето ова се случуваше под будното око на западните големи сили и ништо не беше преземено за да се спречи. Без сомнение, елинизацијата во Грција се одвивала со согласност на западните големи сили.

Грчките полицајци честопати стоеја пред прозорците на луѓето само за да слушнат на кој јазик зборуваат и го казнуваа целото семејство доколку ги фатат како зборуваат македонски.

Откако луѓето сфатија дека ќе бидат казнети, па дури и физички казнети и присилно хранети со рицинус за повторување на прекршоци, почнаа да се појавуваат страв и сомнеж, принудувајќи ги луѓето да молчат.

Меѓутоа, оваа асимилаторска политика не беше нова. И, како што реков претходно, тоа е започнато многу одамна и стана очигледно околу 1878 година кога стана јасно дека на Македонија нема да и се дозволи да стане национална држава и ќе биде поделена меѓу другите балкански народи.

Оттогаш, практиката на денационализација на македонското население траеше низ годините и продолжува до тоа.

Доказ за тоа е грчкото инсистирање Република Македонија да го смени името.

Дозволете ми да бидам јасен за ова, промената на името наметната на Република Македонија, помогната од западните странски амбасади во Скопје не е ништо ново, тоа е продолжение на политиката на западните големи сили што беше изготвена некаде пред 1878 година за истребување на македонската нација. и се што е македонско.

За време на Втората светска војна, кога западните големи сили мислеа дека нема Македонци во окупираната Македонија од Грција, англиските шпиони и воен персонал испратени во грчката окупирана Македонија да ја следат воената ситуација открија дека Грција ги лаже.

Спротивно на грчките тврдења дека во Грција не постоеле Македонци, на нејзина територија живеело значително македонско население кое го зборувало македонскиот јазик и знаело за својата македонска свест. Кога Британците го дознаа ова, тие повторно ја продолжија својата политика на

истребување. Некои велат дека Англичаните сигурно ги фатило паника поради стравот од руското влијание и можноста овие луѓе да сакаат да откопаат „грчка територија“, но вистината е дека Англија никогаш не сакала грчка Македонија со Македонци во неа.

Така, Англичаните, како што правеа во минатото, решија дека македонскиот народ мора да оди на секој можен начин. Оваа информација подоцна беше откриена во декласифицираните британски дипломатски депеша во кои Англичаните сакаа масовно да протераат 120.000 Македонци од нивните домови во окупираната Македонија од Грција.

Во британскиот дипломатски извештај испратен од Липер до Еден, од Атина, 14 ноември 1944 година, во кој се однесува на македонскиот народ во грчката окупирана Македонија, меѓу другото Липер вели:

„4. Проблемот со западномакедонските бугарофони, кои накратко се споменати во став 7 од трудот, останува сериозен и застрашувачки, и покрај неговите ограничени димензии. Ова малцинство, кое се протега низ регионот од Лерин и Касторија преку Сијатишта до рамнината Јаница, се покажа крајно несигурно за време на војната. Не се достапни задоволителни податоци, но од настаните за време на окупацијата се чини дека незадоволното малцинство мора да биде значително поголемо отколку што сугерираат грчките пописни бројки; и сигурно е дека последователните грчки влади избегнуваа да се соочат со проблемот и претпочитаа да се убедат дури и самите себеси дека тој не постои. Врз основа на претпоставките (1) дека политиката на Владата на Неговото Височество е да ја третира Грција како најважна балканска земја од гледна точка на британските интереси и да ги поддржува оние елементи во Грција кои се најстабилно про-британски и (2) дека Грција не сака да припаѓа на балканска федерација во која би имало големо словенско мнозинство, се чини дека Грција би било подобро воопшто да не содржи никакви словенски малцинства. А бидејќи ампутацијата на словенските области во Западна Македонија и нивното припојување кон Словенска федерација е практична неможност и би била и економски погубна за Грција.

Следи дека, колку и да е тешко, мора да се најде дом за можеби 120.000 словенски Македонци северно од грчките граници од 1941 година“.

Би сакал да го свртам вашето внимание на реченицата „Тоа би следело дека, колку и да е тешко, мора да се најде дом за можеби 120.000 словенски Македонци северно од грчките граници од 1941 година“.

Оваа информација е откриена во декласифицираните британски дипломатски депеши. Британскиот амбасадор во Атина г-дин Р.А. Липер, во ноември 1944 година, си поигра со идејата за раселување на 120.000 Македонци од грчката окупирана Македонија и нивно преместување северно од грчката граница. Г-дин Липер тоа му го предложи на г-дин Иден, тогашниот министер за надворешни работи на ОК, во писмо од 24 ноември 1944 година во кое, меѓу другото, напиша „...и од ампутацијата на словенските области во Западна Македонија и нивното припојување кон Словенската федерација е практична неможност и би била и економски погубна за Грција. Следи дека, колку и да е тешко, мора да се најде дом за можеби 120.000 словенски Македонци северно од грчките граници од 1941 година“. (5а) (Види: FO 371/43649 XP 00201 R 20431/1009/67.)

Еве го вистинскиот извештај во целост:

[г. Лепер до г-дин Иден
Атина, 24 ноември 1944 година

Господине,

Ја имам честа да ги доставам следните коментари на трудот на Одделот за истражување од 26 август 1944 година, на тема Македонија. (1)

2. Двата застрашувачки македонски проблеми во кои се однесува Грција се: (а) оној на грчките односи со словенскиот свет претставен од Србија и Бугарија, од кои и двете мора да се очекува во блиска иднина да бидат под силно руско влијание и

да имаат руски симпатии за нивните аспирации; и б) онаа на преживеаното бугарофонско малцинство во Западна Македонија.

3. Поранешниот проблем главно се осврнува на пристапот на Србија и Бугарија до Егејот, тема дискутирана во параграфите 35-40 и 41-43 од референцата на трудот. Очигледно не постои случај (или да им се предаде на словенските сили кој било дел од северноегејскиот брег, кој во 1940 година немаше ништо друго освен бесконечно мало малцинство словенски жители. Од друга страна, стратешката позиција на Грција овде, дури и со турска поддршка, е многу слаба, во однос на словенскиот свет, така што дури и за нејзини интереси ѝ треба на Грција да се помири со северните соседи. наведено во став 51, имено, враќање и по можност продолжување на системот на слободни зони Српската слободна зона во Солун не е тешка, но бугарската зона во Кавала, па дури и во оддалечениот Александрополис, веројатно би не доаѓа предвид уште еден значителен период, со оглед на страстите предизвикани од сверското однесување на Бугарите во Северна Грција од 1941 година. Сепак, останува грчкиот не помалку туку бугарски интерес дека желбата на Бугарија за пристап до Егејското пристаниште треба да биде задоволено што е можно повеќе; бидејќи во спротивно бугарските политички аспирации кон југ, кои сега се во голема мера вештачки, ќе се одржуваат во живот со реалната и континуирана иритација на незадоволната економска потреба. (Колку оваа потреба би можела да се исполни со алтернативата за слободна зона во Дурацо е прашање за посебна студија.) Понатаму може да се истакне дека доделувањето на слободни зони во нејзините северни пристаништа, всушност, би било од директна финансиска корист за самата Грција преку заживувачкото влијание на зголемената трговија врз животот на тие пристаништа воопшто и преку обновувањето на природниот степен на односи меѓу овие грчки пристаништа и нивната словенска заднина.

4. Проблемот со западномакедонските бугарофони, кои накратко се споменати во став 7 од трудот, останува сериозен и застрашувачки, и покрај неговите ограничени димензии. Ова малцинство, кое се протега низ регионот од Лерин и Касторија

преку Сијатишта до рамнината Јаница, се покажа крајно несигурно за време на војната. Не се достапни задоволителни податоци, но од настаните за време на окупацијата се чини дека незадоволното малцинство мора да биде значително поголемо отколку што сугерираат грчките пописни бројки; и сигурно е дека последователните грчки влади избегнуваа да се соочат со проблемот и претпочитаа да се убедат дури и самите себеси дека тој не постои. Врз основа на претпоставките (1) дека политиката на Владата на Неговото Височество е да ја третира Грција како најважна балканска земја од гледна точка на британските интереси и да ги поддржува оние елементи во Грција кои се најстабилно про-британски и (2) дека Грција не сака да припаѓа на балканска федерација во која би имало големо словенско мнозинство, се чини дека Грција би било подобро воопшто да не содржи никакви словенски малцинства. А бидејќи ампутацијата на словенските области во Западна Македонија и нивното припојување кон Словенска федерација е практична неможност и би била и економски погубна за Грција. Следи дека, колку и да е тешко, мора да се најде дом за можеби 120.000 словенски Македонци северно од грчките граници од 1941 година.

5. Испратив копии од ова испраќање до резидентниот министер во Казерта, до г-дин Хустоун-Босвал во Софија и до г. Брод во Бари.

Имам, итн. Р.А. Липер.

(1) Видете го печатениот дел „Балкански држави“, 26-ти август, Дел 6.]

При тоа Британците побараа помош од поранешната (фашистичка) југословенска влада, пред да дојдат на власт комунистите. Британците добија позитивен одговор од Југославија.

Фашистичката југословенска влада всушност се согласи да ги извади овие Македонци од Грција и да ги насели на југословенска територија.

Меѓутоа, фашистичката југословенска влада падна во рацете на комунистите пред да има шанса да го спроведе планот. Но, по војната (Втората светска војна) беше тешко да се преселат 120.000 луѓе без да се предизвика светско внимание. Така, „некој“ решил да ги избрка со други средства... со легални средства за да нема последици после тоа и со Комунистичката партија на Југославија (КПЈ) и со соработката на Комунистичката партија на Македонија (КПМ).

Нивната идеја беше македонскиот народ да крене оружје против Грција за Грција да нема „никаков друг избор освен да се брани од агресор кој сака да отсеке делови од нејзината територија“!

Комунистичка Југославија, за да има добри односи со Западот, природно ја подготви основата преку создавањето и индоктринацијата на Народноослободителниот фронт (НОФ) и Антифашистичкиот фронт на жените (АФЖ) со цел да се крене вооружено востание во Грчката окупирана Македонија.

Македонскиот народ, сепак, не сакаше да се бори и првично одби да учествува. За да ги мотивираат грчката десница, фашистите, се вклучија и го иницираа она што подоцна беше наречено „бел терор“.

Грците неселективно почнаа да убиваат луѓе и да палат имоти и домови. Плашејќи се за своите животи, многу Македонци побегнаа во планините (Вичо и Грамос) каде што беа вооружени и обучени да се заштитат. И вака започна конфликтот.

Ова беше војна која ќе биде фатална за македонскиот народ; мораше да биде идеолошка војна за да се вклучи меѓународниот фактор (САД и Британија); војна во која Грција не би имала друг избор освен да ја води за да ја спаси својата територија.

Ова ќе беше легален геноцид затоа што овие „Словени“ беа подготвени да отсечат грчка територија! На Македонците, од друга страна, им било кажано дека им требаат пушките за да се заштитат, но штом почнало пукањето, им било кажано дека се

борат за „повторно обединување на нивната Македонија“, а откако Југославија ги напуштила, им било кажано дека се борат за нивните човекови права да добијат еднаквост со Грците. Потоа, кога војната стана многу жешка, им беше кажано да се борат за своите животи; „Да се бориш или да умреш!“

Немаше ниту еден Македонец во тие денови што не само што јавно прокламираше дека се бори за повторно обединување на Македонија, туку и многу Македонци се натераа да веруваат дека тоа е можно!

И зошто мислиш дека верувале во тоа?

Затоа што така им кажаа архитектите на оваа војна, преку НОФ и АФЖ..., нормално, преку лаги и измами!

Сега да се вратиме назад и да ја погледнеме општата состојба на теренот за време на германската, италијанската и бугарската окупација на грчката окупирана Македонија.

Во однос на нивните културни права, македонскиот народ во Грција нашол повеќе слобода под тројната германска, италијанска и бугарска окупација отколку под грчка власт.

Сè додека не им правеа проблеми на окупаторите, на македонскиот народ не му беше забрането слободно да го зборува својот македонски јазик или да се нарекува себеси Македонци. Најголемата неволја со која се соочија дојде од грчките фашисти, поранешните поддржувачи на Метаксас кои сега работеа за окупаторите. Овие луѓе беа насилници и криминалци и први ги понудија своите услуги на окупаторите се додека им беше дозволено да го ограбуваат и мачат цивилното население, особено Македонците.

Откако ги формираа своите банди, овие фашисти почнаа да го тероризираат македонското население. Тие особено не го сакаа македонскиот народ, особено оние кои отворено го зборуваа својот македонски јазик и се тврдеа како Македонци. Македонскиот народ се пожали на окупаторите, но тоа не им помогна, освен Италијанците, кои исто така не ги сакаа

фашистичките Грци и им дозволија на повеќето селани од Костурско да се вооружат и да возвратат.

Откако бугарските фашисти окупираа делови од Македонија и тие се обидоа да го организираат и вооружат македонскиот народ под организацијата „Охрана“, но од различни причини; да се бори за бугарската кауза. Но, сè што Бугарите можеа да привлечат беше криминалниот елемент кој беше подготвен да му наштети на сопствениот народ за која било причина, сè додека тој имаше лична корист.

Во германската и бугарската окупирана делови на грчката окупирана Македонија, немајќи друга опција, измачените Македонци избегаа во планините за да се спасат од грчкиот терор. Таму тие се организираа во групи, се вооружија и се бореа за нивниот опстанок. Овие мали групи често се комбинираа во поголеми групи за да ги одбијат грчките фашистички напади врз нивните пријатели, семејства и села.

Недолго по тројната окупација на грчката окупирана Македонија, покрај странските окупатори имаше и грчки фашистички криминални банди кои работеа за Германците и Италијанците, македонските фашистички криминални банди кои работеа за Бугарите, македонските вооружени групи кои ги штитеа селата од Костурско од сите Грци. воопшто и македонските вооружени групи во планините заштитувајќи се себеси и своите села од фашистичките Грци.

Некаде во есента 1941 година, Комунистичката партија на Грција (КПГ) започна да организира движење на отпорот во обид да ги протера окупаторите, но не беше популарна кај грчкиот народ, па создаде и водеше национално ослободително движење (ЕАМ) кое вклучуваше сите левичарски партии во Грција кои беа поблиски до грчката работничка класа.

Има повеќе причини поради кои КПГ презеде иницијатива да организира движење на отпорот. Прво, како дел од поголем план ќе може да се прошири комунистичката идеологија за комунизмот да се вкорени во Грција. На повеќето луѓе, особено на Македонците, им беше доста од фашистите и сакаа промени.

Второ, бидејќи ги претставуваше мноштвото на работничката класа, ќе можеше да ја искористи нивната моќ и да ја пролее нивната крв во идните бунтови, наместо крвта на буржоазијата и нивните поддржувачи кои не гледаа профит во умирањето за некоја кауза.

Трето, бидејќи КПГ беше единствената партија која сакаше да го признае постоењето на македонскиот народ во Грција, таа ќе можеше да ја искористи неговата моќ не само за да се бори против окупаторите туку и да ги спречи да бидат под влијание на окупаторската пропаганда, особено бугарската. пропаганда која нудела автономија и независност на Македонија.

Но, веднаш штом КПГ се етаблираше како водач на движењето на отпорот во Грција, Англија почна да се грижи за губење на Грција од Советскиот Сојуз, особено кога Советите ја свртеа плимата на војната со Германците и почнаа да се движат кон југ.

За да се осигура дека Грција ќе остане во англиската сфера на влијание, Англија почна да се инфилтрира во КПГ со свои шпиони и луѓе. Дури и успеа да се инфилтрира во највисокото раководство на КПГ со Сијантос, еден од нејзините агенти, кој беше назначен за привремен генерален секретар задолжен за КПГ. На овој начин Англија ќе може да ја контролира ситуацијата во Грција во иднина и да се погрижи работите да тргнат по својот пат.

Откако КПГ ја формираше војската на отпорот наречена Националноослободителна армија на Грција (ЕЛАС), почна да ги растура македонските вооружени групи во планините и вложи максимални напори да ги вклучи во ЕЛАС.

Оние кои одбиле биле нападнати и распуштени со сила. Кога собра доволно борбени сили, ЕЛАС почна да ги напаѓа фашистичките банди. Потоа ги нападна македонските бендови во Костурско, но без успех. Тие едноставно беа премногу моќни. На КПГ и требаше подобар план, особено против македонските чети во Костурско, па со помош на Југославија

дошла до идеја да формира македонска организација наречена Славомакедонски народноослободителен фронт (СНОФ) и нејзиното воено крило Славомакедонско национално Ослободителна армија (СНОВ).

Идејата зад СНОФ беше Македонците да се борат против него - Македонците да се борат против Македонците - и да ги натера четите од Костурско да се предадат. Планот успеа. Сите македонски чети по селата, еден по еден, ги предаваа рацете и се приклучија кон СНОФ.

Мировната тактика на убедување на СНОФ и нејзиното агитирање преку печатот на македонски јазик придонесе многу не само за предавање на оружјето, туку и за убедување на членовите на овие чети да се приклучат на СНОФ, па дури и на ЕЛАС.

После тоа СНОФ нагло се распушти и СНОВ беше распуштен, а неговите борци беа апсорбирани од ЕЛАС. Со други зборови, СНОФ, без оглед на тоа што му било кажано или мисли на македонскиот народ, не бил ништо друго освен комунистичко оружје измислено од Комунистичката партија на Југославија (КПЈ) и од Комунистичката партија на Грција (КПГ) за уништување на Костур. Регион Македонски бендови.

Во тоа време, на површина, КПГ личеше и официјално делуваше како секоја друга балканска комунистичка партија, така што општиот впечаток беше дека КПГ на крајот ќе донесе социјализам во Грција, права на македонскиот народ и ќе погледне на север кон Москва во иднината.

Но, длабоко во себе КПГ не беше како другите балкански комунистички партии, барем не на највисоко ниво. Додека КПГ проповедаше комунистичка идеологија, таа негуваше националистички идеи и го правеше грчкиот суверенитет, со грчка окупирана Македонија во неа, нејзин највисок приоритет, нешто што Москва не би го поддржала.

Москва гледаше на комунистичка балканска федерација со Грција во неа, која ќе ја вклучи и грчката окупирана

Македонија. Сепак, ниту еден Грк од каква било политичка определба не беше подготвен да се откаже од грчката окупирана Македонија за социјализам.

Како што се испостави, Западот, особено Англија, ѝ нудеше на Грција токму она што го сака и беше подготвен на време да го испорача. Но, КПГ засега мораше да се однесува како комунистичка партија за да ја спречи советската Црвена армија да ја „ослободи“ Грција и да ги закрие локалните комунисти и Македонците.

Со други зборови, целите на КПГ беа да ги спречи словенските војски да ја нападат Грција, да ги искористи вистинските комунисти и Македонци за да ги истераат окупаторите и да се погрижи комунистите или Македонците да не победат или да ја преземат власта.

Тоа стана очигледно кога КПГ почна да гледа на Запад.

Започна со потпишувањето на Либанскиот договор за формирање коалициска влада со другите грчки цивилни партии, вклучително и политичките десни партии против кои се бореше. Со Договорот се бараше и разоружување на македонскиот народ како средство за уништување на македонското националноослободително движење кое се градеше од почетокот на тројната окупација.

Потоа го потпиша Договорот од Казерта, со кој се бараше сите сили на отпорот во Грција да бидат ставени под англиска команда. По ова, ЕЛАС беше ставен под команда на англиската поддржана грчка влада во егзил, што го доведе во прв план прашањето што да се прави со македонските сили.

Политичката десница, директно под команда на ЕЛАС, не сакаше да постојат македонски сили бидејќи тоа ќе даде непобитен доказ дека во Грција постоело македонско население. Исто така, Македонците претставуваа опасност за суверенитетот на Грција.

Потоа, откако Сталин и Черчил го поделија Балканот на Јалта, а Сталин ја прифати идејата дека нема да се спроведува социјалистички систем во Грција, започнаа таканаречените „декемвриски настани“. Во Атина беа организирани насилни акти со цел да се оцрни ЕЛАС и да се распушти и да се даде причина на Англичаните легално да влезат во Грција.

Потоа беше потпишан Договорот од Варкиза со кој се бараше ЕАМ да го распушти ЕЛАС и да одржи референдум за враќање на монархијата во Грција. Со потпишувањето на Договорот од Варкиза, КПГ во основа ја предаде власта на политичката десница и на Англичаните.

Ова треба да ви даде идеја за тоа како се развиваа настаните во Грција за време на Втората светска војна и правецот на КПГ.

Но, додека Втората светска војна беше уништена, во Грција сè уште постоеја комунисти, кои во тоа време беа мнозинство, а исто така и Македонците на кои им беше ветено самоопределување со Атлантската повелба и други концесии од КПГ.

Кога заврши Втората светска војна, комунистите сè уште беа таму, а исто така и Македонците ги бараа ветерните отстапки што ги заработија борејќи се на страната на сојузниците. Овие за жал за грчката влада и за Англија беа нерешени работи кои требаше да се решат. Така, уште еднаш беше потребна помош од КПГ. Но, пред било што да се реши, грчката влада во Атина мораше да се легитимира и да се вкорени.

Откако Англија го постави својот агент Захаријадис за генерален секретар на КПГ, Англичаните се свртеа кон КПГ за да им помогне да ја изберат либералната партија која, пак, ја отвори вратата за политичкото право да ја преземе власта.

Сè што требаше да направи Захаријадис беше да ги поттикне демократските сили да ги поддржат либералите. Тој им порача на народот да ги поддржи либералите за да ги спречи „монархофашистите“ да ја преземат власта. Но, кога либералите

ја презедоа функцијата, тие ја отворија вратата за „монархофашистите“ да ја преземат.

Откако „монархофашистите“ ја презедоа контролата врз безбедносните сили во Грција, тие почнаа да ги мачат демократските сили и да го тероризираат македонското население. Тие бараа Македонците да ја напуштат Грција.

За жал, нивната тактика не функционираше бидејќи Македонците не одеа никаде. Затоа мораше да се направи нов план. Ако не требаше да заминат под принуда, ќе бидат отстранети со други средства. На пример, ако Македонците земат пушки и почнат да се борат против грчката влада, да речеме да ја отсечат грчката територија, тогаш грчката влада нема да има друг избор освен да возврати. Активностите на Грција би биле поддржани и од нејзините сојузници Англија и Соединетите Американски Држави, бидејќи нивната интервенција ќе се смета за „правна“ бидејќи тие беа таму за да и помогнат на „легално избраната влада на Гик“ и „законскиот режим во Грција“ против „субверзивни елементи“.

И овде Англичаните и нивните западни партнери се обратија за помош на КПЈ и КПГ. Додека десничарите во Грција ги мачеа демократските сили и го тероризираа македонското население, КПЈ создаваше ново народно-ослободително движење за окупирана од Грција (НОФ). Захаријадис во меѓувреме ги подготвуваше демократските сили во Грција за нова вооружена борба. И Југославија и Советскиот Сојуз се согласија да ја поддржат КПГ во тоа.

НОФ пристигна во грчката окупирана Македонија пред да започне новата вооружена борба, подоцна наречена Граѓанска војна во Грција, и започна со подготовки за вооружување на македонскиот народ. Но, дотогаш Втората светска војна беше завршена и македонскиот народ не сакаше да се бори и одби да се приклучи на НОФ. За да ги натера да се борат против политичката десница („Монархофашистите“) почна да ги ескалира своите терористички активности против Македонците на невидени нивоа, принудувајќи многу Македонци да трчаат во планините и да се приклучат на НОФ за да се спасат.

Откако НОФ се наметна на терен и беше подготвена, КПГ ја потчини НОФ на КПГ и КПГ го искористи како инструмент за собир на македонскиот народ и ја иницира вооружената борба.

И, како што кажав претходно, прво на македонскиот народ му беше кажано дека се бори да се спаси од грчкиот терор, подоцна му беше кажано дека се бори за еднаквост и човекови права во Грција, а потоа им беше кажано дека се бори за обединета Македонија и за независност од Грција. На крајот, бидејќи војната стана многу жешка, им беше кажано дека се борат за нивниот опстанок.

Во меѓувреме, додека Англичаните му кажуваа на светот дека во Грција се води граѓанска војна - комунистичките Грци се борат против капиталистичките Грци, на грчкото население му беше кажано дека грчката влада се бори против словенските бандити кои со помош на грчките комунисти, се обидуваат да им ја украдат Македонија.

Има обрасци кои покажуваат дека кога грчката влада требало да „направи нешто“ против комунистите или против Македонците во Грција, КПГ била тука да помогне. Кога грчката влада требаше да донесе антимакедонски закон или да го собере грчкиот народ да се бори во војната против македонскиот народ, КПГ беше тука за да го оствари тоа.

За да го вознемири грчкиот народ КПГ често му нудеше на македонскиот народ отстапки како признавање, права, независност и слично. Грчкиот печат тогаш требаше да ги прогласи овие отстапки за предавнички.

Овие тактики на КПГ имаа двоен ефект; тие ги собраа и грчкиот и македонскиот народ да се борат еден против друг. Од една страна тие го собраа грчкиот народ зад нивната влада да се борат против словенските бандити кои сакаа да им ја украдат нивната Македонија. Од друга страна го собраа македонскиот народ зад демократските сили кои ветуваа права и самоопределување.

Се што требаше да направат Македонците е да се борат и да ја добијат војната и овие отстапки ќе бидат нивни. Се што требаше да направат Грците е да се борат и да ја добијат војната и Македонија да остане грчка.

Навидум се чинеше дека КПГ прави „добри работи“ за македонскиот народ како да им дозволи да зборуваат македонски јазик, да отвораат македонски училишта, да му нудат еднакви права, да му нудат право на самоопределување итн. Но, ако копаме подлабоко ќе откриеме дека сите овие работи биле направени од задни и зловни намери.

Како што покажа историјата, сите овие отстапки беа привремени и подоцна повлечени. Со други зборови, КПГ ги направи овие отстапки не за доброто на македонскиот народ, туку за доброто на Грција и нејзините покровители Англија и САД.

Она што е интересно овде е дека КПГ се погрижи сите овие понуди да бидат дадени на фантомски народ „славомакедонците“, кои беа дефинирани како словенски Грци кои живееле во грчка окупирана Македонија и кои немаат никаква врска со Македонците во Титова Југославија. .

Но, тоа не беше се што направи КПГ за да и помогне на грчката влада и нејзините покровители Англија и САД да ја добијат војната.

Пред Захаријадис да го започне вооруженото востание во Грција, подоцна наречено Граѓанска војна во Грција, тој направи неколку работи за да се осигура дека грчката влада победи.

Прво, тој се согласи Англија да дојде во Грција, всушност тој инсистираше на тоа.

Второ, тој се согласи да формира коалициска влада на „единство“ со десничарите, непријателите на КПГ.

Трето, тој одби да ја прошири ДАГ и да ја претвори во моќна војска кога можеше, кога грчката влада беше слаба и кога КПГ можеше да ја преземе власта.

Четврто, тој одби да учествува на изборите на 31 март 1946 година, дозволувајќи и на десничарската влада да победи и да ја преземе власта.

Петто, тој одби да дозволи постоење на независни македонски организации и воени формации, кои можеа да му помогнат да ја добие војната.

Шесто.

Седмо, тој ја претвори ДАГ од успешна мобилна војска за удар и водење во неуспешна стационарна војска која се бори на фронтови, давајќи му на својот противник способност да го таргетира со својата тешка артилерија и авијација.

Осма, тој ја внесе војната на север во грчката окупирана Македонија, каде што постави слободни зони и ослободи територии. Како резултат на тоа, војната донесе смрт и уништување, принудувајќи го македонскиот народ масовно да ги напушти своите домови и да се упати кон север преку границата за да се спаси.

Девет, тој се погрижи секој способен Македонец да биде вклучен во воените напори и како резултат на тоа стана непријател на грчката влада.

Десет, тој и дал доволно време на грчката војска да се подготви пред да нареди напад на Лерин.

Единаесет, кога војната ескалираше и доаѓаше до заклучок, тој се погрижи секое македонско село да биде испразнето од своите луѓе и тие да бидат испратени преку границата во Албанија.

Дванаесет, тој не се обиде да потпише договор за предавање со грчката влада и да го заштити враќањето на борците и бегалците. Всушност, тој се погрижи бегалците да бидат надвор

од Грција, овозможувајќи и на грчката влада да ги затвори своите граници и трајно да ги прогони без надеж дека некогаш ќе се вратат.

Граѓанската војна во Грција беше наместена од самиот почеток и беше дизајнирана да ги уништи комунистите во Грција и да се ослободи од Македонците од грчката окупирана Македонија.

Тоа го сакаа Англија, а подоцна и САД и затоа ја поддржаа грчката влада и највисокото раководство на КПГ.

Грчката влада не крие дека сака комунистите да бидат уништени и целото македонско население да биде протерано од Грција. Тоа многу јасно го кажа преку своите весници, грчките медиуми и со одобрување и тајно поддржување терористички активности против Македонците и против демократскиот народ воопшто.

Контролата за тоа како ќе се направи тоа беше препуштена на највисоките лидери на КПГ. За сето ова да биде легално, грчката влада мораше да заземе одбранбена позиција и само да реагира, односно да возврати за да го заштити грчкиот суверенитет. Остатокот мораше да го направи КПГ.

Така, за да се увери дека грчката влада ги исполнила своите цели, КПГ ги постави условите како што е наведено погоре и ги назначи „вистинските луѓе“ да ја водат војната. Највисокото раководство на КПГ се погрижи овие лидери да имаат најмногу да загубат доколку победат комунистите или Македонците.

Англичаните се погрижија највисокото раководство на КПГ да биде инфилтрирано од лојални Грци, како Захаријадис и Вафијадис, кои имаа најмногу да загубат. Захаријадис и Вафијадис и двајцата биле христијански турски колонисти од Мала Азија депонирани во окупираната Македонија од Грција во 1920-тите и им биле дадени македонски земји и домови бесплатно.

На овие луѓе им било кажано дека ако Македонците ја добијат војната тие и сите колонисти и доселеници што грчката влада

ги депонирала во Македонија ќе бидат исфрлени. Во исто време, иако поголемиот дел од борбената сила во оваа војна беше македонска, на ниту еден Македонци не му беше дозволено самостојно да водат.

Ако КПГ навистина сакаше да му помогне на македонскиот народ, ќе им дозволише на Македонците самостојно да создаваат и да водат свои организации и војска.

По добивањето извештаи за тоа колку лошо биле третирани комунистите и Македонците во Грција со англиска поддршка, Советскиот Сојуз виде можност да интервенира барајќи од Обединетите нации да ја отстранат англиската војска од Грција. ОН одбија. Како и денес, во Обединетите нации во тоа време доминираше западно влијание кое повеќе ги поддржуваше интересите на Англија отколку грижата за Македонците или комунистите во Грција.

Како контра на ова, Грција потоа испрати своја делегација во Обединетите нации тврдејќи дека војната во Грција била донесена однадвор, особено од комунистичките партии на Југославија, Бугарија и Албанија и поддржана од Советскиот Сојуз.

Грција и нејзините покровители Англија и Соединетите Држави, требаше да направат оваа војна да изгледа како да е донесена во Грција од надворешни лица, инаку ќе беше тешко да се објасни зошто Грците што зборуваат словенски би сакале да ја отсечат грчката територија и да и ја дадат на Југославија.

Исто така, подоцна ќе биде полесно да се објасни зошто Грција ги прогони сите борци на ДАГ и нема да ги прифати назад. Ова објаснува и зошто КПГ не преговараше за предавање на ДАГ и враќање на борците во нивните домови во Грција. Ако војната може да се обвине на аутсајдери, тогаш немаше да има причина ништо да се објаснува.

Обединетите нации навистина испратија истражен тим кој спроведе внатрешна и надворешна истрага, но нејзините наоди беа неубедливи. Грција се погрижи да бидат интервјуирани

„вистинските“ луѓе кои им дале на истражителите лажни информации.

За жал, фактот што НОФ, АФЖ и Народноослободителната младинска организација (НОМС) беа создадени во Југославија и испратени во Грција да започнат војна, не помогна на ситуацијата.

На крајот Обединетите нации гласаа во корист на Грција и им наредија на Југославија, Бугарија и Албанија да не ги признаваат комунистите во Грција или да ги поддржат воените напори. Ништо не беше преземено за македонската состојба.

Нешто подоцна, сфаќајќи дека работите може да станат многу полоши на Балканот, Советскиот Сојуз и нареди на Југославија да престане да ги поддржува воените напори во Грција. Сталин почна да се грижи кога се слушна дека грчката влада бара од САД да размислат за употреба на атомско оружје против ДАГ во македонските планини. „Погледнете што правеа во Јапонија, илјадници километри... Замислете што би правеле овде ако продолжиме да се мешаме во нивните работи...“ му рекол Сталин на Тито.

За жал, Тито одби да се придржува, со што започна расправијата Сталин-Тито, свртувајќи го целиот комунистички блок, вклучително и КППГ, против КПП.

Ова беше многу лошо за македонскиот народ кој беше фатен на средина. Расправијата не остави средина; македонскиот народ беше принуден да одлучи дали е „за Тито“ или „за Сталин“. А кога би биле за едниот тоа значело дека се против другиот.

Македонскиот народ се подели на два дела и почна свој расправија нарекувајќи се едни со други предавници. Всушност, Сталин беше толку вознемирен, откако неколку пати се обиде да го убие Тито и не успеа, што се закани дека ќе ја растури Југославија. Тој му рекол на Тито дека ќе собере војска од македонските борци и ќе ја испрати да го отсече југословенскиот дел од Македонија и да создаде независна македонска држава. И тоа е причината зошто Советскиот Сојуз

ги одведе сите прогонети борци на ДАГ во Ташкент, СССР по завршувањето на Граѓанската војна во Грција.

Години подоцна, кога борците почнаа да се враќаат во татковината, не добредојдени во Грција, слетаа во Република Македонија. По нивното влегување, тие беа испратени во затвор на испрашување и прашани дали се „за Тито“ или „за Сталин“... и Господ нека им помогне на оние што велеа дека се за Сталин.

Македонските борци кои побегнаа од Граѓанската војна во Грција и отидоа во Република Македонија пред да заврши војната, подлегнаа на пропагандата на КПЈ и почнаа да ги обвинуваат Македонците кои се уште се борат во војната дека се предавници; борејќи се за грчката кауза.

Македонските борци кои до крај се бореа во Граѓанската војна во Грција и беа испратени во Ташкент, подлегнаа на пропагандата на КПГ и почнаа да ги обвинуваат борците кои заминаа за време на војната дека се предавници, дезертери и дека ги напуштиле семејствата и татковината.

Немаше македонски херои во оваа војна од ниту една страна, само злобници, кои се обвинуваат меѓусебно за загубата на војната. Историјата застава на страната на архитектите кои ја започнаа оваа војна и вината ја префрлија директно на рамениците на македонскиот народ. Почнаа расправија, Македонец обвинувајќи го Македонецот за погрешно постапување, што се уште трае до ден-денес, за да се прикрие вистината. Југославија беше многу дел од заговорот за ослободување од Македонците од Грција исто како и Грција, Англија и САД.

Се проценува дека илјадници македонски цивили и борци биле убиени за време на Граѓанската војна во Грција, а илјадници други биле раселени, вклучително и децата бегалци. Нема точна статистика за ова, но вкупно околу 120.000 Македонци биле раселени од својата татковина исто како што г. Липер предложил во своето испраќање до г. Иден.

Но, тоа не беше најтрагичниот дел.

Во годините што следеа, на ниту еден од Македонците кои беа протерани од татковината не му беше дозволено да се врати дома, ниту на невини деца кои немаа никаква врска со војната.

Грците го искасапија македонскиот народ и ги распаднаа нивните семејства низ целиот свет! Тие ги зеле имотите на македонскиот народ и одбиваат да им дозволат да се вратат во своите домови, тврдејќи дека не припаѓаат таму бидејќи не се Грци по потекло. Го уништија македонското живеалиште, ги менуваа имињата на македонските топоними и лични имиња и сето тоа беше направено пред Европа. И така, Европа и остатокот од светот се свесни за грчките геноциди извршени врз македонскиот народ и до ден денес не направиле ништо!

Референци

Brailsford, H. N. Macedonia Its Races and their Future. New York: Arno Press, 1971.

George F. Kennan. "The Other Balkan Wars" A 1913 Carnegie Endowment Inquiry in Retrospect with a New Introduction and Reflections on the Present Conflict. Washington, DC: Carnegie Endowment For International Peace, 1993.

Nuriani, Giorgio. Macedonia: Yesterday and Today, Rome: Teleuropa, 1967.

Kochov, Stoian. A one-way ticket, Risto Stefov publications, Toronto, 2023.

Stefov, Risto. History of the Macedonian People from Ancient Times to the Present. Toronto: Risto Stefov Publications, 2005

Stefov, Risto. History of the Macedonian People from Ancient Times to the Present. Toronto: Risto Stefov Publications, 2005

Stefov, Risto. Macedonians and the NOT so Civil War in Greece, Risto Stefov Publications, Toronto, 2019.